

**RADA VLÁDY SR
PRE EURÓPSKU ZELENÚ DOHODU**

**PRACOVNÁ SKUPINA PRE
POĽNOHOSPODÁRSTVO**

15. JÚLA 2022

PROJEKČIE EMISÍ SKLENÍKOVÝCH PLYNOV Z POĽNOHOSPODÁRSTVA A Z NICH VYPLÝVAJÚCI NÁVRH NA SEKTOROVÝ CIEĽ V SEKTORE POĽNOHOSPODÁRSTVA PRE BUDÚCI ZÁKON O ZMENE KLÍMY A NÍZKOUHLÍKOVÚ TRANSFORMÁCIU

Kristína Tonhauzer¹, Zuzana Palkovičová², Ondrej Pastierik²

Slovenský hydrometeorologický ústav¹
Národné poľnohospodárske a potravinárske centrum²

**ODBOR EMISIE
A BIOPALIVÁ**

**NÁRODNÉ POĽNOHOSPODÁRSKE
A POTRAVINÁRSKE CENTRUM**

1. ÚVOD	4
2. VSTUPNÉ PARAMETRE	5
2.1 Historické údaje vstupných parametrov	5
2.2 Projekcie vstupných údajov a parametrov	5
2.2.1 Stavby hovädzieho dobytku	6
2.2.2 Stavby oviec	6
2.2.3 Stavby koní	7
2.2.4 Stavby kôz	7
2.2.5 Stavby ošípaných	8
2.2.6 Stavby hydiny	8
2.2.7 Trend dojnosti hovädzieho dobytku	9
2.2.8 Trend produkcie ovčej vlny	10
2.2.9 Trend spotreby dusíkatých anorganických hnojív	10
2.2.10 Trend spotreby močoviny	11
2.2.11 Trend spotreby dolomitu a vápenca	11
3. POLITIKY, OPATRENIA A SCENÁRE	12
4. METODIKA A POUŽITÝ MODEL	16
4.1 Projekcie emisií metánu z enterickej fermentácie a hospodárenia s hnojom a hnojovicou (3.A a 3.B)	16
4.2 Projekcie emisií oxidu dusného z hospodárenia s hnojom a hnojovicou (3.B.2)	19
4.3 Projekcie emisií oxidu dusného z poľnohospodárskej pôdy (3.D)	21
4.4 Projekcie emisií oxidu uhličitého z vápnenia pôd a používania močoviny (3.H, 3.G)	22
5. ZÁVER	24
6. LITERATÚRA	26
PRÍLOHY:	27

1. ÚVOD

V súvislosti s prípravou zákona o zmene klímy, ktorého prvý neformálny návrh sme predstavili v pracovnej skupine pre tvorbu tohto zákona v marci 2022, boli pripravené podrobné a aktualizované projekcie emisií skleníkových plynov v sektore poľnohospodárstvo so zahrnutím nasledovných pripomienok:

- Započítanie použitia aditíva 3-nitrooxypropanol (3NOP) pre Bratislavský, Trnavský, Trenčiansky a Nitriansky kraj.
- Zreálnenie stavov hovädzieho dobytku na 320 tisíc.
- Zmeny v stráviteľnostiach kŕmnej dávky na úrovni z roku 2019.
- Implementácie aditíva 3NOP v zmysle inhibovania metánogénnych baktérií v žalúdku.
- Zmena pastevného chovu, ktorá je zahrnutá v inventúre emisií, konkrétne v kŕmnych dávkach (nižšia stráviteľnosť), čas na pastve je konzistentný so Spoločnou poľnohospodárskou politikou (SPP EÚ) do roku 2027 [8].

Tieto zmeny viedli k zvýšeniu zníženia emisií do roku 2030 z predošlých 4 % na 10 %, preto na základe výsledkov projekcií, tak ako je to bližšie popísané v dokumente dole, **navrhujeme cieľ -10 %** pre zníženie emisií skleníkových plynov v poľnohospodárskom sektore v roku 2030 v porovnaní s rokom 2005. Podľa Prílohy č. 1 v návrhu zákona o zmene klímy tak navrhujeme v bode c) doplniť číselný údaj „-10“ a znenie celého bodu c by bolo nasledujúce:

„Sektor poľnohospodárstva má cieľ do roku 2030 znížiť emisie o -9,98 % v porovnaní s referenčným rokom 2005. V roku 2020 bolo zaznamenané už 5,4 % zníženie emisií v porovnaní s referenčným rokom 2005. Za tento cieľ je zodpovedné Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky.“

Poľnohospodárstvo má významný vplyv na kvalitu ovzdušia a výrazný vplyv na kvalitu povrchových a podzemných vôd. Z hľadiska zmeny klímy je tento sektor unikátny, dokáže zachytávať, ale i produkovať emisie skleníkových plynov. Záchyty uhlíka v poľnohospodárskej pôde a pasienkoch sa bilancujú v sektore LULUCF. Vývoj stavov hospodárskych zvierat mal výrazný dopad na znižovanie emisií skleníkových plynov a znečisťujúcich látok v tomto sektore po roku 1990. Hlavným dôvodom poklesu boli ekonomické zmeny a transformácia sektora po roku 1989. Poľnohospodárstvo sa transformovalo z plánovaného hospodárskeho modelu na trhový. Podľa Bielika [1] pokles emisií mal najmä ekonomický charakter a bol sprevádzaný hlavne odbytovou a finančnou krízou v podnikoch poľnohospodárskej prvovýroby, ktorá dosiahla svoj vrchol v roku 1992. Jedným z najhlavnejších cieľov transformačného procesu v poľnohospodárstve pri jeho prechode na trhový mechanizmus bola dekolektivizácia poľnohospodárstva so zámerom obnovenia súkromno-vlastníckych práv [1]. Ďalší pokles stavov zvierat môžeme sledovať po roku 2004, kedy Slovensko vstúpilo do Európskej únie. Tento pokles mal ale krátke trvanie, nakoľko od roku 2006 evidujeme stabilizovanie stavov zvierat, okrem kontinuálneho poklesu stavov dojníc [2]. Aj vďaka prijatým dotáciám zo spoločného rozpočtu Európskej únie, ktoré boli vyčlenené na podporu európskych fariem zo SPP EÚ [8], sa zmiernil pokles stavov zvierat a predpokladá sa, že pri niektorých druhoch zvierat dôjde k zastabilizovaniu, až miernemu nárastu stavov, taktiež predpokladáme, že dôjde k nárastu zberových plôch pestovaných plodín a zeleniny (olejniny, kukurica a strukoviny uvedené v **Prílohe**). Dotácie z SPP EÚ [8] prispeli k novej výstavbe a modernizácii ustajňovacích objektov, vrátane technológií na uskladňovanie a spracovanie exkrementov zvierat. S ďalšou implementáciou inovácií a modernizáciou v živočíšnej výrobe po roku 2020 možno predpokladať, že napriek zvyšovaniu stavov zvierat budú emisie skleníkových plynov po roku 2020 klesať, resp. ich rast nebude kopírovať krivku rastu poľnohospodárskej produkcie.

2. VSTUPNÉ PARAMETRE

2.1 Historické údaje vstupných parametrov

Pre správnu prípravu modelu na projekcie emisií z poľnohospodárstva je potrebné získať širokú škálu vstupných údajov a parametrov a ich historické časové rady. Projekcie emisií boli modelované v rôznych oblastiach sektora poľnohospodárstva a pre rôzne plyny emisií skleníkových plynov (CO₂, CH₄, N₂O) a znečisťujúcich látok (NH₃, NMVOC). Dostupné časové rady vstupných údajov mali rôznu dĺžku (najdlhší za obdobie 1970 – 2020, najkratší za obdobie 2003 – 2020) a boli získané z rôznych zdrojov (Zelená správa SR, ŠÚ SR, situačné a výhľadové správy NPPC-VÚEPP, Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky – ÚKSUP).

Vstupné údaje potrebné do prípravy projekcií:

- stavy hovädzieho dobytku v ks (údaje za obdobie 1990 – 2020, zdroj ŠÚ SR), údaje dostupné po krajoch;
- stavy ošípaných v ks (1990 – 2020, zdroj ŠÚ SR), údaje dostupné po krajoch;
- stavy oviec v ks (1990 – 2020, zdroj ŠÚ SR), údaje dostupné po krajoch;
- stavy hydiny v ks (1990 – 2020, zdroj ŠÚ SR), údaje dostupné po krajoch;
- stavy kôz v ks (1990 – 2020, zdroj ŠÚ SR), údaje dostupné po krajoch;
- stavy koní v ks (1990 – 2020, zdroj ŠÚ SR), údaje dostupné po krajoch;
- dojnosť kráv – priemerná ročná dojnosť na 1 dojnicu v kg (1990 – 2020, zdroj ŠÚ SR, údaje dostupné po krajoch
- dojnosť bahnic – priemerná ročná dojnosť na 1 dojnú bahnicu v kg (1990 – 2020, zdroj ŠÚ SR), údaje dostupné po krajoch;
- produkcia ovčej vlny v kg na ks ostrihaných oviec (1990 – 2020, zdroj ŠÚ SR), údaje dostupné po krajoch;
- spotreba dusíkatých hnojív v tonách (1990 – 2020, zdroj IFASTAT a UKSÚP), údaje dostupné za Slovensko po jednotlivých druhoch;
- spotreba močoviny v tonách (2000 – 2020, zdroj ÚKSUP);
- spotreba mletého vápenca a dolomitu v tonách (2000 – 2020, zdroj ÚKSUP).

Vstupné údaje za dané časové obdobie boli následne spracované pre použitie do prípravy projekcií emisií.

2.2 Projekcie vstupných údajov a parametrov

Projekcie parametrov v slovenskom poľnohospodárstve za obdobie 2020 – 2040 boli namodelované v modeli exponenciálneho vyrovnávania SAS 9.3 na Výskumnom ústave ekonomiky poľnohospodárstva a potravinárstva v Bratislave (NPPC-VÚEPP) [3]. Projekcie vstupných parametrov, ako sú stavy hospodárskych zvierat a množstvá aplikovaných organických a minerálnych hnojív, boli následne na Slovenskom hydrometeorologickom ústave (SHMÚ) dopočítané do roku 2040 – 2050 prostredníctvom funkcie exponenciálneho vyrovnávania MS Excel, v nástroji Prognóza.

Princíp exponenciálneho vyrovnávania je tzv. adaptívna metóda prognózovania časových radov, čo znamená, že hodnoty parametrov v modeli sa v čase menia. Prognóza je založená na tzv. vyrovnávacích váhach, ktoré prikladajú jednotlivým pozorovaniam rôzny význam. Najaktuálnejšie pozorovania majú najvyššiu váhu, ktorá smerom do minulosti exponenciálne klesá. Hodnoty váh sú optimalizované samotným štatistickým softvérom [3].

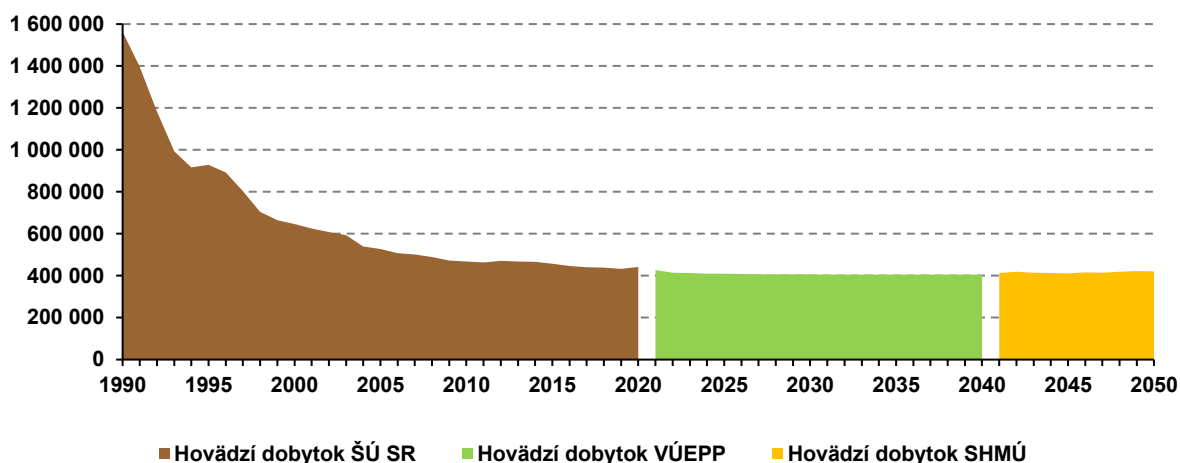
Celý model výpočtu emisií z chovu hospodárskych zvierat je založený na regionálnej odlišnosti, to znamená, že vstupné parametre a stavy zvierat bolo potrebné domodelovať na úroveň menších územných celkov – krajov. Projekcie stavov zvierat, ktoré boli dodané NPPC-VÚEPP len na úrovni slovenského sumáru, boli roz distribuované SHMÚ na úroveň kraja a až po tomto prerozdelení boli implementované do výpočtov projekcií emisií.

V dobe prípravy projekcií emisií z poľnohospodárstva neexistoval žiadny národný strategický dokument, okrem prípadovej štúdie vypracovanej NPPC-VÚEPP, ktorý by prognózoval vývoj stavov hospodárskych zvierat a spotrebu hnojív na Slovensku.

2.2.1 Stavy hovädzieho dobytku

Z dôvodu transformácie Slovenskej republiky na trhové hospodárstvo došlo k významnému úbytku stavov hovädzieho dobytku (HD) v porovnaní so základným rokom 1990, a to najmä v prvých štyroch rokoch, kedy došlo k poklesu na cca 993 tis. kusov v roku 1993 a tento trend, aj keď už miernejším tempom, pokračoval aj v ďalších rokoch. V roku 2004 (vstup SR do EÚ) tak boli stavy HD v porovnaní s rokom 1990 už len zhruba na tretinovej úrovni a dosahovali 540 tis. kusov. Aj vďaka vyšším dotáciám v rámci SPP EÚ [8] sa tento pokles zmiernil a v roku 2020 bolo v SR evidovaných 442 tis. kusov hovädzieho dobytku, čo oproti roku 1990 predstavuje pokles zhruba o 72 %. Podľa analýzy, ktorá bola vykonaná, by stavy hovädzieho dobytku mali narastať, najmä stavy mäsových druhov dobytku, ktoré sú chované prevažne na pastve. Vzhľadom na súčasný stav v chove HD budú zrejme klesať stavy mliekového dobytku a stúpať stavy mäsového dobytku, okolo 321 tis. kusov v roku 2050 (**Obrázok 2.1**).

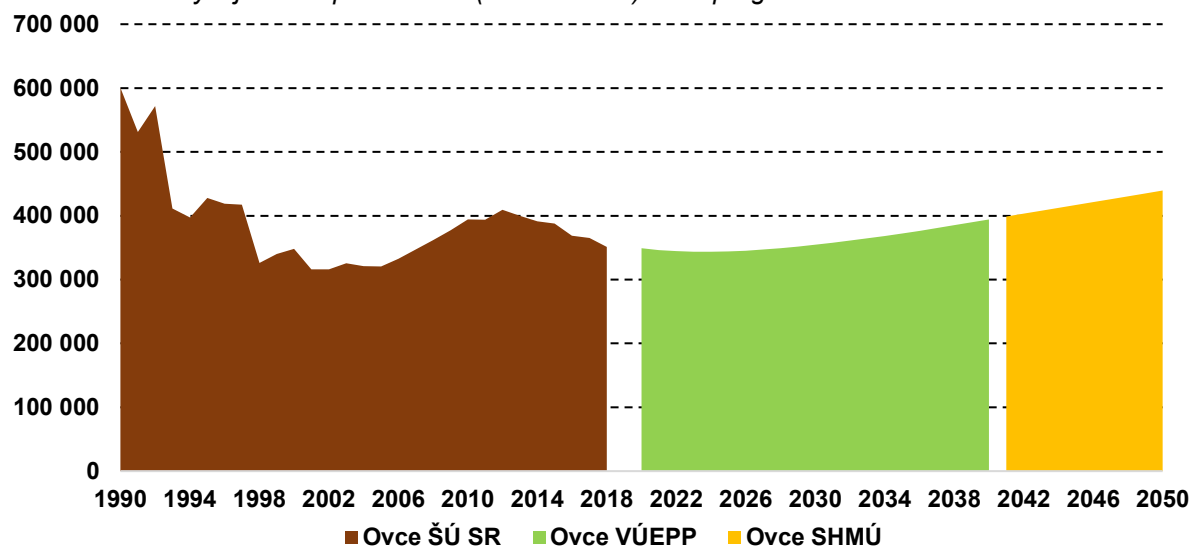
Obrázok 2.1: Vývoj stavov počtu hovädzieho dobytku (1990 – 2020) a ich prognóza do roku 2050

2.2.2 Stavy oviec

Na Slovensku sa chovalo historicky najviac oviec v 90-tych rokoch 20. storočia, kedy končil systém riadeného hospodárstva a počty dosahovali v porovnaní s dneškom zhruba dvojnásobnú úroveň (**Obrázok 2.2**). Ich vývoj mal však cyklický charakter – po poklese z 698 tis. kusov v roku 1970 na 541 tis. kusov v roku 1976 došlo k postupnému nárastu na takmer 600 tis. kusov v roku 1990, po ktorom nasledoval opätovný pokles, až na úroveň 400 tis. kusov v rokoch 2001 a 2002. Po dosiahnutí tohto minima sa počet oviec na Slovensku začal stabilizovať, až dosiahol takmer 410 tis. kusov v roku 2012. V posledných rokoch môžeme sledovať ich opätovný pokles na menej než 321 tis. kusov v roku 2020, čo je len niečo vyše polovica oproti stavom zo začiatku sledovaného obdobia. Chov oviec má na Slovensku tradíciu najmä kvôli dobrým podmienkam a dostatku pastvín. Model predpovedá zvyšovanie stavov oviec, pričom v roku 2050 je predpoklad, že sa na Slovensku bude chovať 440 tisíc kusov oviec.

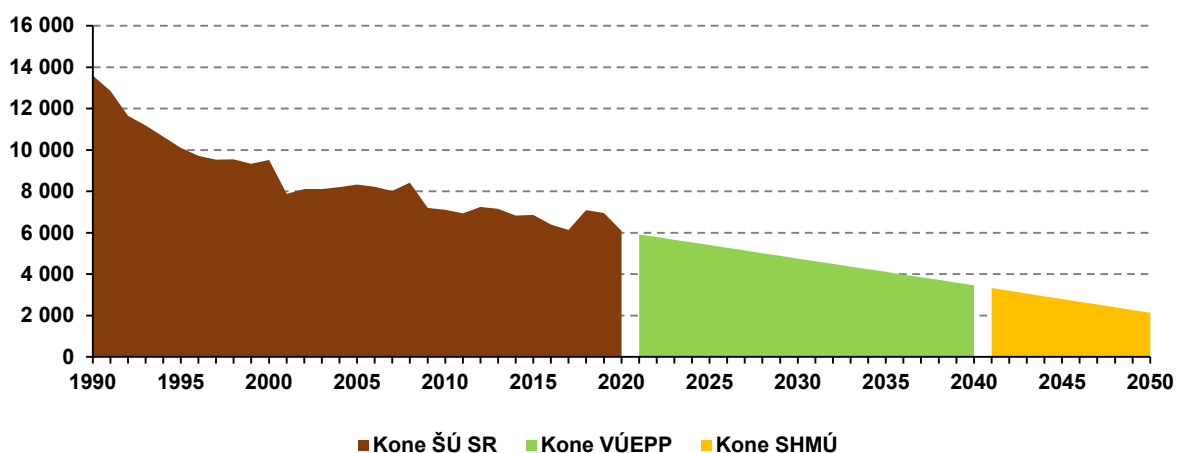
Obrázok 2.2: Vývoj stavov počtu oviec (1990 – 2020) a ich prognóza do roku 2050

2.2.3 Stavby koní

Najviac koní sa na Slovensku chovalo v roku 1990 (13 595 kusov). V celom sledovanom období je viditeľné, že stavy zvierat mali skôr klesajúci trend. Klesajúci trend je možné prisudzovať transformácii poľnohospodárskeho sektora po roku 1990 a prechodu na trhový mechanizmus. Pokles predstavuje zhruba dve tretiny v porovnaní s úrovňou na začiatku sledovaného obdobia (1990). Klesajúci trend v sledovanom období (**Obrázok 2.3**) mal dopad aj na analýzu projekcií do roku 2050, podľa ktorej by stavy koní mali na Slovensku aj naďalej klesať. V roku 2050 by sa malo na Slovensku chovať už len 2 132 kusov koní (-84 %).

Obrázok 2.3: Vývoj stavov počtu koní (1990 – 2020) a ich prognóza do roku 2050

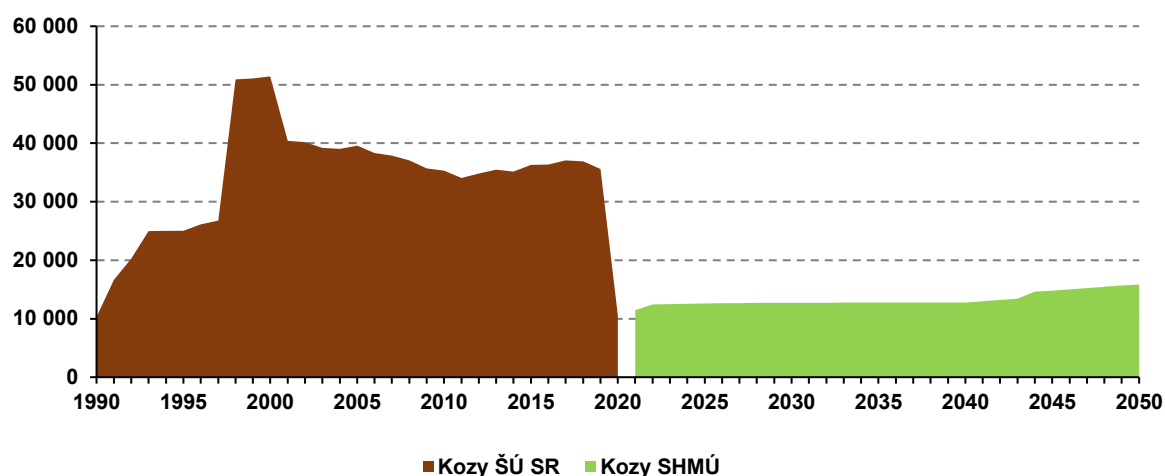

2.2.4 Stavby kôz

Stavy kôz eviduje ŠÚ SR od roku 2000, spätne boli údaje do roku 1990 extrapolované na základe údajov zo ŠÚ SR. Stavy kôz sa v roku 2001 oproti predošlému roku znížili o viac než pätinu (z 51,4 tis. na 40,4 tis. kusov) (**Obrázok 2.4**). Po tomto prudkom prepade nasledoval v celej ďalšej dekáde pozvoľný úbytok počtu kôz, ktorý sa zastavil na niečo vyše 34 tis. kusov v roku 2011. V roku 2020 sa znížili stavy kôz na 11 tisíc kusov. Tento pokles sa zopakoval aj v roku 2021 (10 tisíc kusov) a bol spôsobený zlou ekonomickou situáciou u chovateľov. Oproti roku 1990 predstavuje nárast o 3 %. Na základe medziročných poklesov a nárastov stavov, model predpokladá postupný nárast stavov kôz na Slovensku aj v budúcnosti, avšak v miernejšom tempe. Z úrovne 10,6 tis. kusov v roku 2020 tak počet

kôz môže vzrásť do roku 2050 zhruba na úroveň 15,9 tis. kusov. K nárastu stavov prispievajú aj finančné dotácie na pastevný spôsob chovu z pripravovanej budúcej SPP EÚ na roky 2023 – 2027 [8].

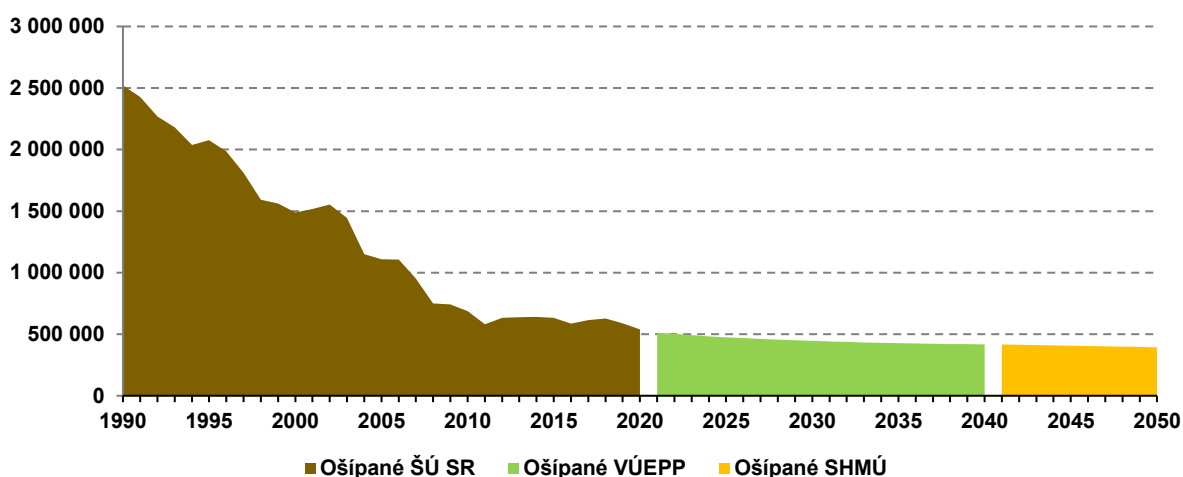
Obrázok 2.4: Vývoj stavov počtu kôz (1990 – 2020) a ich prognóza do roku 2050

2.2.5 Stavov ošípaných

Podobne ako v prípade stavov hovädzieho dobytku a oviec, aj pri stavoch ošípaných môžeme najskôr pozorovať ich vysoké hodnoty v 90-tych rokoch (**Obrázok 2.5**). V roku 1990 bolo na Slovensku evidovaných 2,52 mil. kusov ošípaných (maximálna úroveň). Od roku 1991 sa v priebehu transformácie na trhové hospodárstvo začal kontinuálny pokles stavov ošípaných z úrovne 2,43 mil. kusov, ktorý pokračoval aj po vstupe do EÚ (1,15 mil. kusov v roku 2004), až po doterajšie minimum v roku 2016 (586 tis. kusov), čo predstavuje pokles o takmer 76 % oproti roku 1990. Až v priebehu posledných rokov 2017 a 2018 môžeme sledovať mierne zvyšovanie stavov, keď v roku 2018 bolo v SR evidovaných 627 tis. kusov ošípaných. V roku 2019 bol zaznamenaný pokles stavov ošípaných. Dôvody tohto poklesu sú ekonomického charakteru. Na základe dosiahnutých výsledkov v modelovaní môžeme očakávať pokles stavov ošípaných z úrovne 538 tis. kusov v roku 2020 na cca 393 tis. ks v roku 2050.

Obrázok 2.5: Vývoj stavov počtu ošípaných (v tisícoch) (1990 – 2020) a ich prognóza do roku 2050

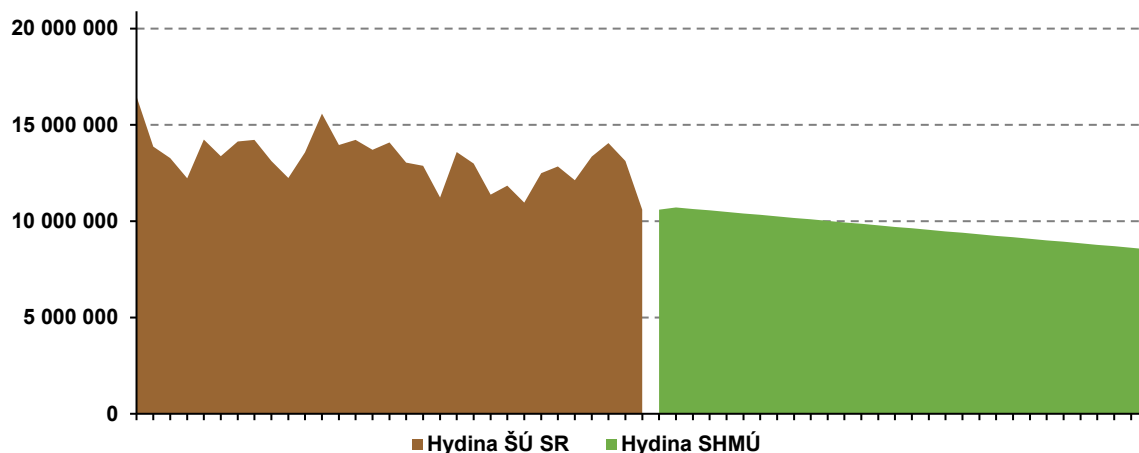

2.2.6 Stavov hydiny

Pomerne dynamický priebeh je viditeľný u stavov hydiny (**Obrázok 2.6**). V období do roku 1990 sa stavy hydiny držali na úrovni 16,3 – 16,6 mil. kusov, v ďalších troch rokoch klesli zhruba o štvrtinu (na 12,2 mil.

kusov v roku 1993). Nasledovalo obdobie s častým striedaním rastu a poklesu stavov hydiny na Slovensku. Maximálna úroveň po roku 1990 bola dosiahnutá v roku 2001 (15,6 mil. kusov), minimum sme zaznamenali v roku 2019 (menej než 11 mil. kusov). V roku 2020 bol počet kusov hydiny na úrovni 10,6 mil. kusov, čo je zhruba 36 % oproti stavu zo začiatku analyzovaného obdobia. Z výsledkov modelovania projekcií vyplýva, že do roku 2040 stavy hydiny klesnú na úroveň cca 9,3 mil. kusov, do roku 2050 stavy klesnú na menej než 8,5 mil. kusov.

Obrázok 2.6: Vývoj stavov počtu hydiny (1990 – 2020) a ich prognóza do roku 2050

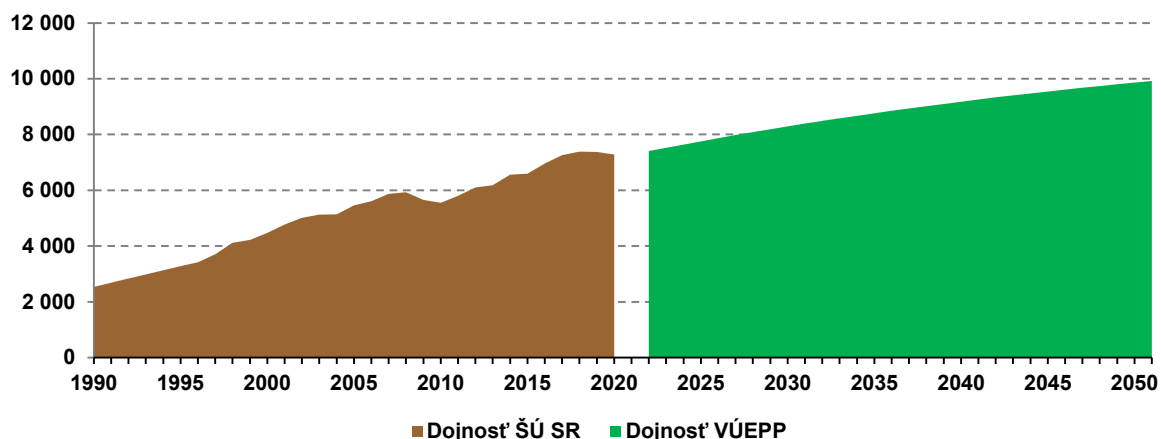

2.2.7 Trend dojnosti hovädzieho dobytku

Tento parameter sa prognózoval na úrovni krajov. Výsledky modelu ukazujú na rastúci trend v produkcii mlieka na kravu, ktorý by mal pokračovať aj v nasledujúcich rokoch a jeho priemerná hodnota by tak mohla vzrásť z úrovne 7 379 litrov na kravu v roku 2020 až na takmer 9 919 litrov na kravu v roku 2050.

Obrázok 2.7 zobrazuje trend priemernej dojnosti za celú Slovenskú republiku. Zvyšovanie dojnosti u dojníc do roku 2050 bude závisieť od viacerých faktorov, predovšetkým od zloženia stáda na Slovensku ohľadom prevládania mäsových alebo mliekových druhov hovädzieho dobytku. Nemenej dôležitým faktorom zvyšovania dojnosti je výživa. Zmodernizovanie a zlepšovanie podmienok v ustajnení má taktiež významnú úlohu pri zvyšovaní dojnosti kráv.

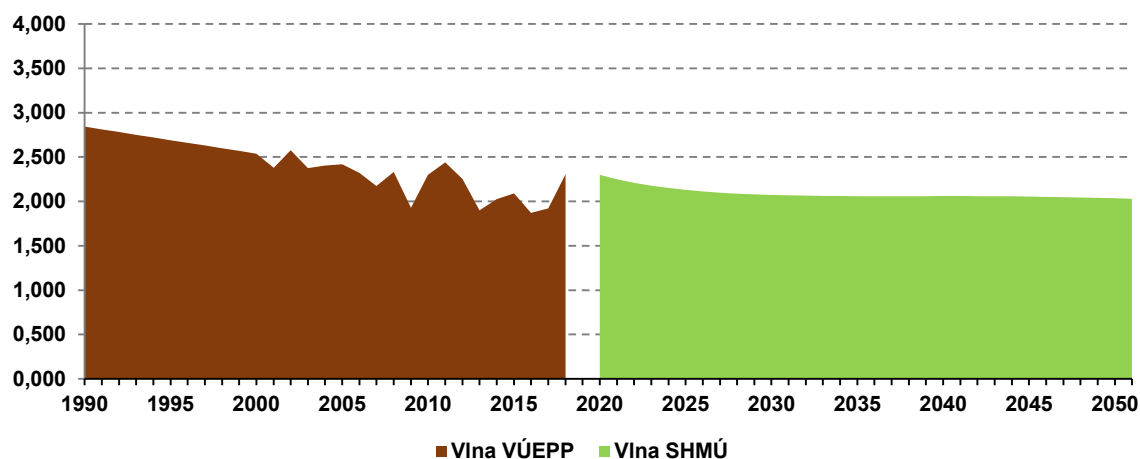
Obrázok 2.7: Trend vývoja dojnosti (1990 – 2020) a projekcie dojnosti do roku 2050 v litroch na dojnicu na rok

2.2.8 Trend produkcie ovčej vlny

Tento parameter sa prognózoval na úrovni krajov. Výsledky modelu ukazujú, že klesajúci trend v produkcii vlny na ovcu by mal pokračovať aj v nasledujúcich rokoch a jej hodnota by tak mohla klesnúť na úroveň 2,3 kg vlny na ovcu v roku 2020 až na takmer 2,4 kg v roku 2050. **Obrázok 2.8** zobrazuje trend priemernej produkcie vlny za celú Slovenskú republiku.

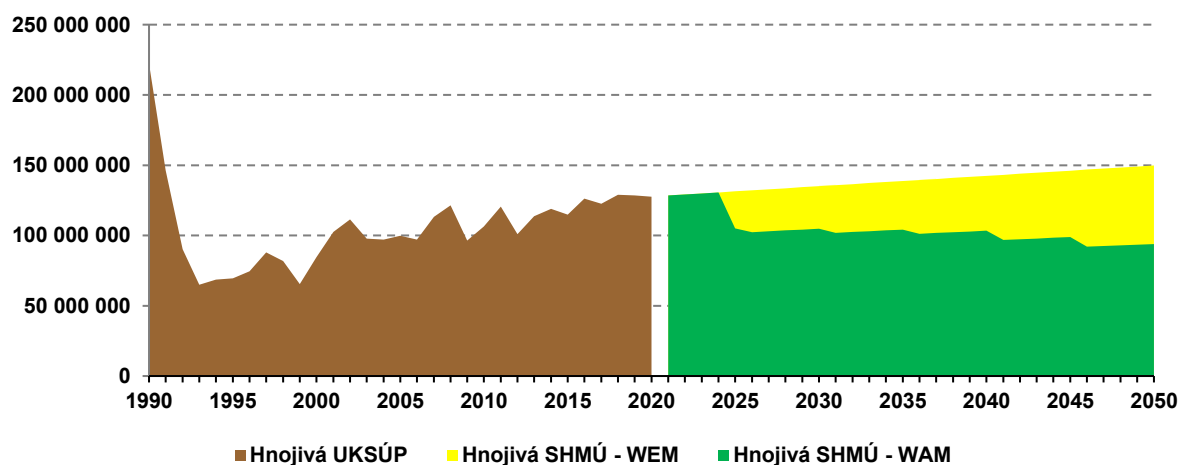
Obrázok 2.8: Trend produkcie ovčej vlny (1990 – 2020) a projekcie do roku 2050 (kg na ovcu za rok)

2.2.9 Trend spotreby dusíkatých anorganických hnojív

Údaje o spotrebe dusíkatých anorganických hnojív boli v databáze ŠÚ SR k dispozícii od roku 1990 – 2020. Spotreba dusíkatých hnojív dosahovala v prvom sledovanom roku 69,6 tis. ton čistých živín dusíka a charakteristická bola striedaním krátkych období rastu a poklesu pri mierne rastúcom trende (**Obrázok 2.9**). Minimum dusíkatých hnojív, 65,4 tis. ton, sa v SR spotrebovalo v roku 1999. Najmä v posledných rokoch sledovaného obdobia bola úroveň tohto ukazovateľa vysoko nadpriemerná a svoje maximum dosiahla v roku 2018 na úrovni 129 tis. ton, čo predstavuje nárast oproti roku 2005 o takmer 59 %. V porovnaní s rokom 1990 ich spotreba poklesla o 42 %. Predpokladá sa, že do roku 2023 bude spotreba dusíkatých hnojív vzrastať až sa zastabilizuje na úrovni približne 149 tis ton. Vo **WAM** scenári počítame s poklesom spotreby hnojív po roku 2024 na úroveň pred roka 2001 a to približne na 105 tis. ton. Následne do roku 2050 spotreba hnojív klesne na 93,9 tis ton čistého dusíka aplikovaného do pôdy.

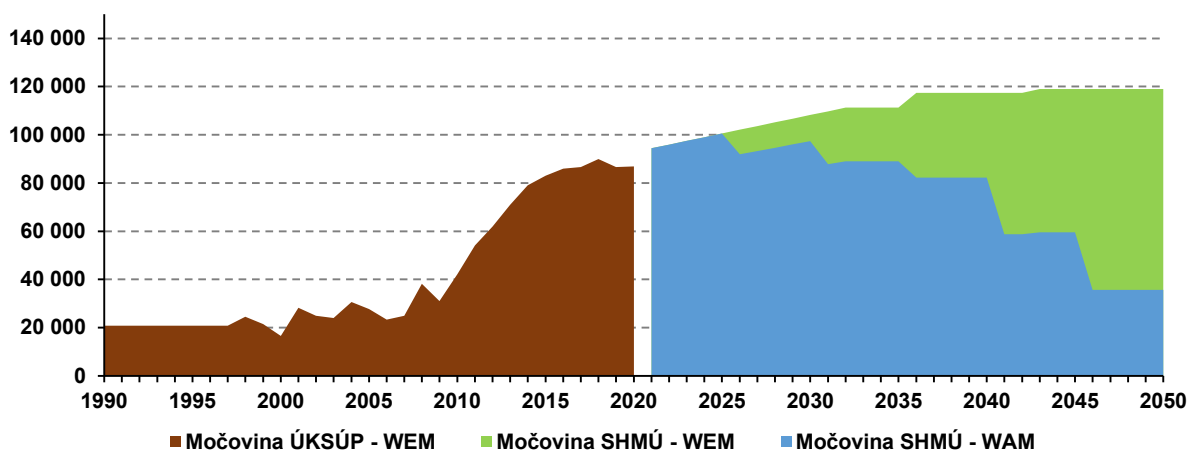
Obrázok 2.9: Trend (1990 – 2020) a projekcie spotreby dusíkatých anorganických hnojív do roku 2050 v kg čistého dusíka

2.2.10 Trend spotreby močoviny

Trend spotreby močoviny na Slovensku medzi rokmi 2000 – 2015 mal fluktuujúci charakter (**Obrázok 2.10**). Od roku 2000 kontinuálne narastá jej spotreba až do konca sledovaného obdobia v roku 2018, kedy dosiahla svoj vrchol a to takmer 90 tis. ton. V porovnaní s rokom 1990 jej spotreba narástla o 332 %. Na základe výsledkov modelovania vo **WEM** scenári sa očakáva pokračujúci rastúci trend spotreby močoviny, pričom jej spotreba vzrastie z úrovne 90 tis. ton v roku 2018 až na 119 tis. ton v roku 2050. Vo **WAM** scenári počítame s postupným poklesom spotreby močoviny po roku 2024 a to približne na 97 tis. ton do roku 2030. Následne do roku 2050 spotreba močoviny klesne na 36 tis ton močoviny aplikovanej do pôdy.

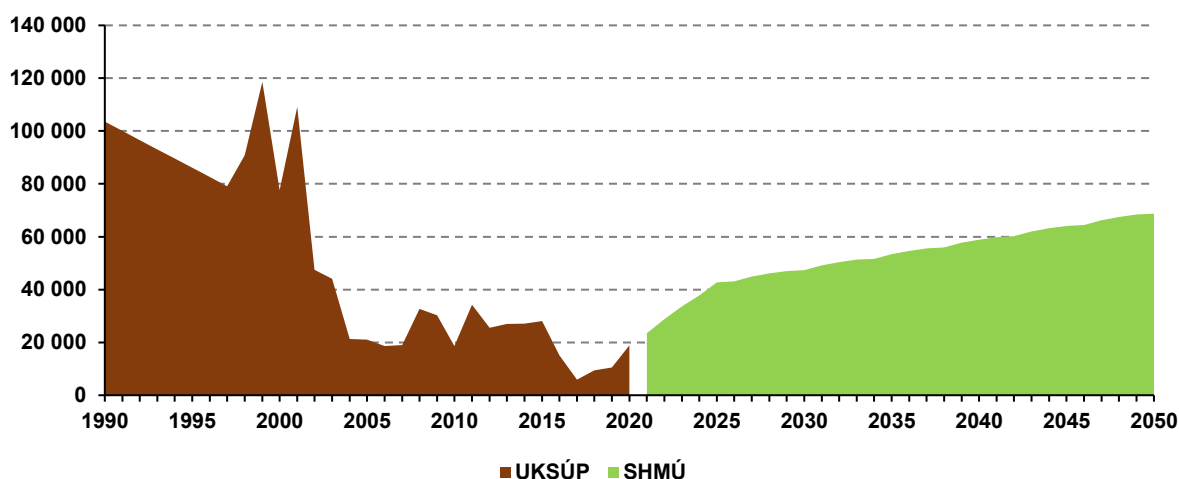
Obrázok 2.10: Trend a projekcie spotreby močoviny (1990 – 2020) do roku 2050 v tonách

2.2.11 Trend spotreby dolomitu a vápenca

Počas sledovaného obdobia je viditeľný kolísavý trend spotreby dolomitu a vápenca. V roku 2001 sa v slovenskom poľnohospodárstve spotrebovalo 109 tis. ton (**Obrázok 2.11**) vápenca a dolomitu a v roku 2020 už len 18,9 tis. ton, čo predstavuje pokles o takmer 83 %. Na základe dosiahnutých výsledkov môžeme očakávať, že spotreba dolomitu a vápenca do roku 2050 vzrastie na úroveň 68,7 tis. ton

Obrázok 2.11: Trend spotreby a projekcie dolomitu a vápenca (1990 – 2020) do roku 2050 v tonách

3. POLITIKY, OPATRENIA A SCENÁRE

Európska rada vo svojich záveroch z 23. a 24. októbra 2014 schválila záväzný cieľ o ročnom znižovaní emisií skleníkových plynov členskými štátmi v rokoch 2021 až 2030, ktorým sa prispieva k opatreniam v oblasti klímy zameraným na splnenie záväzkov podľa Parížskej dohody, a o zmene nariadenia (EÚ) č. 525/2013 znížiť do roku 2030 európske emisie skleníkových plynov v celom hospodárstve aspoň o 40 % v porovnaní z rokom 1990. K celkovému zníženiu v rámci Únie do roku 2030 by mali prispieť všetky členské štáty, pričom ich ciele budú v rozmedzí 0 % až -40 % v porovnaní s rokom 2005. Vnútroštátne ciele v skupine členských štátov s HDP na obyvateľa vyšším než priemer Únie by sa mali pomerne upraviť tak, aby spravodlivo a vyvážené odrážali nákladovú efektívnosť. Dosiahnutím týchto znížení emisií skleníkových plynov by sa mala posilniť efektívnosť a inovácia v hospodárstve Únie, a najmä podporiť zlepšenia, hlavne v stavebníctve, odpadovom hospodárstve a doprave [4].

Zoznam použitých politík a opatrení implementovaných v poľnohospodárskych projekciách bol prevzatý z Národného programu pre znižovanie emisií znečisťujúcich látok [5], z Nízkouhlíkovej stratégie Slovenskej republiky (NUS SR) [6] a strategického dokumentu Z farmy na stôl [10]. Pripravovaná potravinová stratégia EÚ má obmedziť používanie pesticídov, hnojív a antibiotík v poľnohospodárstve. Do roku 2030 by sa mala znížiť spotreba rizikových pesticídov o 50 % a spotreba anorganických hnojív by mala klesnúť o 20 %. Ciele sú stanovené pre celú Európsku úniu, Slovenská republika nemá stanovenú záväznú redukciu vyplývajúcu zo stratégie Z farmy na stôl, v projekciách boli implementované európske ciele.

NUS SR má za cieľ identifikovať opatrenia, vrátane tých dodatočných, s cieľom dosiahnuť v SR v roku 2050 klimatickú neutralitu a v roku 2030 dosiahnuť 55 % redukciu emisií oproti roku 1990. Tento ambiciózny cieľ bol formálne definovaný až v poslednom štádiu prípravy NUS SR, a preto sú podrobne analyzované iné, menej ambiciózne scenáre redukcii emisií [6].

V SPP EÚ [8] bude podporený boj proti klimatickej zmene prostredníctvom intervencie Celofarmová eko-schéma (31.1), ktorá zabezpečí zlepšenie štruktúry ornej pôdy, rozšíri neproduktívne plochy v poľnohospodárskej krajine a zatravní medziradia v sadoch a vinohradoch. Intervenciou Investície v poľnohospodárskych podnikoch na zníženie emisií skleníkových plynov a amoniaku sa podporia investície do znižovania emisií skleníkových plynov a amoniaku na farmách vo forme intervencie *Dobré životné podmienky zvierat – Pastevný chov* (31.2). Podporované budú aj neproduktívne investície potrebné pre zavedenie opatrení v poľnohospodárskej výrobe podľa [8, 9].

Potreba zvyšovania podielu využívania obnoviteľných zdrojov energie na celkovom objeme energií v poľnohospodárstve bude riešená intervenciou Produktívne investície v poľnohospodárskych podnikoch investíciami do technológií a súvisiacich stavebných investícií zameranými na energetickú transformáciu najmä vedľajších produktov z poľnohospodárstva a biologicky rozložiteľných odpadov. Investície do zariadení na výrobu energie z iných obnoviteľných zdrojov s cieľom využitia všetkej vyprodukovanej energie v poľnohospodárskom podniku alebo farme taktiež prispievajú k zvýšeniu podielu využívania obnoviteľných zdrojov energie [8].

Do prípravy projekcií boli analyzované vybrané opatrenia, ktoré majú zistiteľný dopad na odhadované emisie a ich kvantifikácia dopadu na inventúru skleníkových plynov a inventúru znečisťujúcich látok bola možná. Všetky ostatné opatrenia, ktoré boli navrhnuté v NUS SR [6] a neboli implementované do projekcií, nemajú merateľný efekt na inventúru, ale majú dopad na poľnohospodárstvo ako celok vo vzťahu k životnému prostrediu.

Na základe kvalifikácie pravdepodobného dopadu mitigačných opatrení na inventúry emisií rozlišujeme:

- Opatrenia, ktoré majú zistiteľný dopad na emisie. Tento dopad môže byť špecificky priradený k implementácii daného mitigačného opatrenia. Tieto opatrenia sú merateľné a efektívne, tento typ opatrení bol použitý do prípravy projekcií emisií.

- Opatrenia, ktoré majú dopad na emisie nahlasované v inventúrach, ale tento dopad nemôže byť špecificky priradený ku konkrétnemu mitigačnému opatreniu. Patria sem opatrenia, ktoré sú ťažko merateľné a majú rôzny, často synergický alebo antagonistický efekt.
- Opatrenia, ktorých dopad na emisie nahlasované v inventúrach je možný, pretože je viditeľné zníženie emisií. Efekt týchto opatrení závisí od ďalších faktorov.
- Opatrenia, ktoré nemajú priamy vplyv na emisie, ale môžu mať pozitívny dopad na konanie poľnohospodárov alebo prostredie v sektore.

V rámci tohto dokumentu boli pripravené dva scenáre:

- Scenár **WEM** je scenár s opatreniami, ktorý obsahuje projekcie antropogénnych emisií z poľnohospodárskych zdrojov, po zohľadnení účinkov politík a opatrení prijatých do konca roku 2020.

V scenári **WEM** boli zohľadnené politiky a opatrenia z národných stratégií publikovaných v minulosti. Zoznam použitých politík a opatrení bol prevzatý z [5] a z [6]. Nárast projekcií emisií pri **WEM** scenároch po roku 2005 je spôsobený predpokladaným nárastom hektárových výnosov v časti rastlinnej výroby, čo vyvoláva tlak na vyššiu spotrebu aplikovaných dusíkatých hnojív, kompenzácia organickej hmoty a živín do pôdy vo forme aplikovanej hmoty pestovaných rastlín sa taktiež zvýši. Emisie budú rásť aj v sektore živočíšna výroba, najmä pri chove mäsového dobytku, oviec a kôz. Pri ostatných druhoch hospodárskych zvierat sa predpokladá stagnácia až pokles stavov. Vplyv **WEM** scenára na emisie po plynov je viditeľný v **Tabuľke 3.1**.

Tabuľka 3.1: Vývoj emisií a projekcií v sektore poľnohospodárstvo po plynov vo **WEM** scenári v Gg

WEM	1990	2005	2015	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050
	v Gg									
CH ₄	129,20	52,29	45,44	42,13	41,29	41,90	39,28	40,33	40,84	41,63
N ₂ O	9,05	4,66	4,46	4,88	5,20	5,39	5,33	5,45	5,52	5,62
CO ₂	61,02	29,59	73,33	72,12	92,68	100,33	105,31	112,23	115,66	117,68

Efektívnejšie skladovanie hnoja a hnojovice vo forme izolovania exkrementov od okolitého prostredia a to tak, že sa zabráni kontaminácii pôdy a nedôjde k vyplavovaniu dusíka zo skladovaného odpadu a zároveň prispieva k zamedzeniu emisií NH₃ a N₂O. Toto opatrenie je zohľadnené vo **WEM** scenári i vo **WAM** scenári. Vo **WEM** je zohľadnený súčasný stav výskytu opatrenia na farmách, ktoré bolo nahlásené v Národnom emisnom informačnom systéme. Toto opatrenie sa nachádza vo viacerých strategických dokumentoch a legislatíve, najmä vo vyhláške Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 410/2012 Z. z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona o ovzduší.¹ Implementácia tohto opatrenia má dopad na emisie amoniaku oxidu dusného a metánu z kategórie 3.B Hospodárenie s hnojom a hnojovicou (**Kapitoly 4.2 a 4.5**).

¹ Vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky, ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona o ovzduší, <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2012/410/>

- **WAM** scenár je scenár s dodatočnými opatreniami, obsahuje projekcie emisií z poľnohospodárskych zdrojov, ktoré zahŕňajú účinky politík a opatrení, ktoré budú prijaté a vykonávané po roku 2020. **WAM** scenár bol modelovaný na základe strategických dokumentov vypracovaných Ministerstvom životného prostredia Slovenskej republiky v spolupráci s Ministerstvom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky a strategickými dokumentami vypracovanými Ministerstvom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka.

Metánové emisie z enterickej fermentácie v scenári **WAM** boli namodelované zohľadnením opatrenia, ktoré bolo navrhnuté v NUS SR [6]. Jedným z opatrení je využívanie aditívnych látok s cieľom znižovať emisie metánu a dusíkatých látok. Toto opatrenie má dopad na kategóriu 3.A Enterická fermentácia (**Kapitola 4.1**), 3.B oxid dusný z hospodárenia s hnojom a hnojovicou a má čiastočne dopad aj na emisie oxidu dusného z kategórie 3.D Poľnohospodárske pôdy. Metán z poľnohospodárstva, odpadov a energetiky by sa mal redukovať aj na základe tzv. Metánovej stratégie [15]. Stratégia bude Európskej únii pomáhať na ceste k dosiahnutiu ambicióznejších emisných cieľov do roku 2030 a napokon aj k uhlíkovej neutralite do roku 2050. Stratégia navrhuje aj opatrenia na zlepšenie získavania údajov a monitorovania emisií. Sľubuje tiež investície do výskumu a zavedenie mechanizmu zdieľania užitočných praktík medzi jednotlivými členskými štátmi. Medzi merateľné opatrenia na znižovanie emisií metánu je aj zmena spôsobu výkrmu zvierat.

Emisie oxidu dusného a amoniaku z hospodárenia s hnojom a hnojovicou (Efektívnejšie skladovanie hnoja a hnojovice) v scenári **WAM** boli namodelované zohľadnením opatrenia zavádzania požiadaviek na redukcii emisií z chovu hospodárskych zvierat zaradených ako stredný zdroj emisií do ovzdušia. Toto opatrenie bolo navrhnuté v Národnom programe [5] a implementované do výpočtu emisií NH₃ a N₂O implementáciou nízko-emisných systémov na uskladnenia hnoja a hnojovice. Toto opatrenie má dopad na kategóriu 3.B Hospodárenie s hnojom a hnojovicou (**Kapitoly 4.2 a 4.5**).

Ďalšie implementované opatrenie je NUS SR [6], ktoré má dopad na emisie N₂O a CH₄ v kategórii 3.B Hospodárenie s hnojom a hnojovicou, bolo využitie hnojovice a hnoja ako suroviny v bioplynových staniciach. Toto opatrenie má dopad na zníženie emisií dvoma hlavnými cestami – zníženie uhlíkových emisií fosílného paliva prostredníctvom výroby energetických zdrojov a zníženie priamych emisií oxidu dusného z hnoja a skladovania kalu. Aj keď anaeróbna digestia skutočne produkuje metán, tento sa zachytáva a využíva pri výrobe energie, čo má pozitívny dopad na zvyšovanie podielu energie z obnoviteľných zdrojov. (**Kapitoly 4.1, 4.2 a 4.5**)

Emisie oxidu dusného a oxidu uhličitého z aplikácie anorganických dusíkatých hnojív (kategória 3.D Poľnohospodárske pôdy) boli modelované v scenári **WAM** na základe opatrenia, ktoré bolo implementované z NUS SR [6]. Toto opatrenie odporúča prechod, resp. legislatívne obmedzenie aplikácie dusíkatých hnojív na báze močoviny. Implementácia tohto opatrenia má dopad na redukcii emisií amoniaku, a to najmä kvôli vysokej prchavosti amoniaku z močovínových hnojív. Zároveň, limitovaním spotreby močoviny, sa zamedzí emisiám oxidu uhličitého. Emisie oxidu dusného sú limitované na základe redukcie celkovej spotreby anorganických hnojív vo výslednom sumáre spotreby (**Kapitoly 4.3, 4.4 a 4.5**).

Posledné implementované opatrenie bolo prevzaté z Európskej zelenej dohody uvedené v stratégii Z farmy na stôl [10]. Toto opatrenie stanovuje redukcii spotreby anorganických hnojív o 20 % do roku 2030. Toto opatrenie má dopad na kategóriu emisií 3.D.1 a 3.D.2 priame a nepriame emisie N₂O z poľnohospodárskych pôd a na emisie amoniaku (**Kapitoly 4.3 a 4.5**). Dopad **WAM** scenára na emisie po plynoch je viditeľný v **Tabuľka 3.2**.

Tabuľka 3.2: Vývoj emisií a projekcií v sektore poľnohospodárstvo po plynoch vo WAM scenári v Gg

WAM	1990	2005	2015	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050
	v Gg									
CH ₄	129,20	52,29	45,44	42,13	39,50	39,77	36,72	37,68	38,20	37,93
N ₂ O	9,05	4,66	4,46	4,88	4,49	4,63	4,51	4,56	4,51	4,45
CO ₂	61,02	29,59	73,33	72,12	92,68	92,39	88,98	86,40	72,04	56,61

Zoznam politik a opatrení, ktoré boli zohľadnené v projekciách emisií podľa jednotlivých scenárov a ich účinok je uvedený v **Tabuľke 3.3**.

Tabuľka 3.3: Zoznam politik a opatrení implementovaných v projekciách podľa scenárov

STRATEGICKÝ DOKUMENT LEGISLATÍVA	SCENÁR	PLYN/KATEGÓRIA	OPATRENIE	EFEKT OPATRENIA
Kódex správnej poľnohospodárskej praxe [9] Národný program znižovania emisií [5] Nízkouhlíková stratégia [6] Vyhláška MŽP SR č. 410/2012 Z. z. Strategický plán SPP EÚ 2023 – 2027 [8]	WEM, WAM	N ₂ O, NH ₃ - skladovanie hnoja a hnojovice	Efektívne skladovanie živočíšnych odpadov, konkrétne skladovanie kvapalín v izolovaných nádržiach od okolia alebo v cisternách s prístupom kyslíka a skladovanie maštalného hnoja v plastových fóliách ² bez alebo s minimálnym prídavkom vody – týmto spôsobom sa dá eliminovať až 100 % emisií N ₂ O.	synergický
Nízkouhlíková stratégia [6]	WAM	CH ₄ - enterická fermentácia N ₂ O, NH ₃ - skladovanie hnoja a hnojovice	Intervencie pri kŕmení zvierat s cieľom znižovať emisie, ako je napr. intenzívne kŕmenie aktívnymi látkami, – dopad na emisie metánu	synergický
Národný program znižovania emisií [5]	WAM	N ₂ O, NH ₃ - poľnohospodárske pôdy	Povinnosť dodržiavať opatrenia pre znižovanie emisií amoniaku aj na stredných zdrojoch znečistenia	synergický
Nízkouhlíková stratégia [6]	WAM	N ₂ O - skladovanie hnoja a hnojovice	Efektívne spracovávať živočíšne odpady a využívať bioplyn, najmä ako lokálny zdroj energie	synergický
Nízkouhlíková stratégia [6]	WAM	CH ₄ - skladovanie hnoja a hnojovice	Efektívne spracovávať živočíšne odpady a využívať bioplyn, najmä ako lokálny zdroj energie	antagonistický
Nízkouhlíková stratégia [6]	WAM	N ₂ O, NH ₃ , CO ₂ - poľnohospodárske pôdy	Zintenzívnenie využívania dusíkatých hnojív so stabilizovaným dusíkom na úkor používania močoviny	synergický
Stratégia Z farmy na stôl [10]	WAM	N ₂ O, NH ₃ - poľnohospodárske pôdy	Redukcia anorganických dusíkatých hnojív oproti roku 2030 o 20 %	synergický
Metánová stratégia [15]	WAM	CH ₄ - enterická fermentácia	Zvýšenie kvality krmiva zvierat (inovovanie kŕmnych zmesí), kŕmne doplnkové látky a techniky kŕmenia	synergický
Metánová stratégia [15]	WAM	N ₂ O, NH ₃ - poľnohospodárske pôdy	Zhodnocovať toky odpadu a zvyškov z poľnohospodárstva prostredníctvom anaeróbnej digestie	synergický
Metánová stratégia [15]	WAM	CH ₄	Monitorovanie emisií metánu na úrovni farmy	informatívny
Strategický plán SPP EÚ [8] 2023 – 2027	WAM	CH ₄ , N ₂ O	Pastevný spôsob chovu hovädzieho dobytku, oviec a kôz	antagonistický

² Revízia na základe NPK konania, navrhnutá metóda zmierňovania bola zamenená

Väčšina implementovaných opatrení má merateľný efekt na emisnú inventúru. Limitujúcim faktorom počas prípravy projekcií bol nedostatok podrobností o opatreniach a ich implementačné plány v rámci sektora poľnohospodárstvo. Nedostatok informácií sťažuje ich implementáciu a hodnotenie ich dopadu. Z tohto dôvodu bol počas prípravy projekcií využitý expertný odhad vybraných parametrov alebo boli použité európske ciele.

Pre správnejšie nastavenie modelov je preto nevyhnutné v budúcnosti doplniť o ďalšiu špecifikáciu opatrení:

- Mechanizmus vykonávania;
- Podpora požiadaviek na zdroje.
- Monitorovanie implementovaných opatrení na úrovni farmy, resp. podnikateľského subjektu

4. METODIKA A POUŽITÝ MODEL

Emisná inventúra	SVK_CRF_13-04-2022 (1990 – 2020)
Základný rok pre projekcie	2020
Základný rok pre politiky a opatrenia	2020
Projekcie emisií na obdobie	2021 – 2050
Redukčné ciele	2030 a 2050
Vyjadrenie redukcie oproti rokom	1990 (základný rok pre emisie skleníkových plynov)
	2005 (základný rok pre emisie v nariadení ESR ³)

Projekcie emisií boli pripravené v súlade s metodikou Medzivládneho panelu pre zmenu klímy z roku 2006, kapitola IV ([12] [IPCC 2006 Guidelines](#))⁴. Výpočtový analytický nástroj je založený na platforme MS Excel a výpočet zahŕňa rôzne politiky a opatrenia (v numerickej formulácii) definované podľa scenárov **WEM** a **WAM**. Na projekcie emisií a záchytov v kategórii Poľnohospodárstvo, bol použitý model, ktorý bol vyvinutý v súvislosti s implementáciou [Nariadenia EP a Rady \(EÚ\) 2018/841](#).

Použitý výpočtový analytický nástroj je založený na platforme MS Excel a výpočet zahŕňa rôzne politiky a opatrenia (v numerickej formulácii) definované podľa scenárov **WEM** a **WAM**. Existuje viacero špeciálne vyvinutých matematických modelov pre prípravu projekcií emisií v sektore poľnohospodárstvo (ako napríklad CAPRI model, FAPRI-UK model, GLOBIOM model a iné), ale vzhľadom na potrebu komplexných vstupných údajov zahŕňajúcich aj ekonomické a energetické ukazovatele nie je možné v súčasnosti ich využitie pre účely reportingu národných projekcií. Malá slovenská ekonomika by potrebovala vlastný model vyvinutý presne pre naše podmienky.

Ďalšie vylepšenia prípravy projekcií emisií zo sektora poľnohospodárstva by mali umožniť celý proces výpočtu zautomatizovať, čo by malo priniesť skrátenie výpočtového času a vytvorenie priestoru pre tvorbu väčšieho počtu scenárov a spracovanie citlivostnej analýzy. Jednou z možností je aj implementácia modelu, ktorý sa využíva na odhad projekcií zo sektoru poľnohospodárstva.

4.1 Projekcie emisií metánu z enterickej fermentácie a hospodárenia s hnojom a hnojovicou (3.A a 3.B)

Jedným z účinných spôsobov redukovania metánu z chovu hospodárskych zvierat je optimalizovanie kŕmnej dávky zvierat a zmena kŕmnych plánov zvierat tak, aby dochádzalo k znižovaniu emisií metánu a oxidu dusného. Po roku 1990 je viditeľný zreteľný pokles stavov hospodárskych zvierat a zvyšovanie

³ [Nariadenie \(EÚ\) 2018/842 o záväznom ročnom znižovaní emisií skleníkových plynov členskými štátmi v rokoch 2021 až 2030](#), ktorým sa prispieva k opatreniam v oblasti klímy zameraným na splnenie záväzkov podľa Parížskej dohody

⁴ Rozhodnutie 6/CP.25 „Revision of the UNFCCC reporting guidelines on national communications for Parties included in Annex I to the Convention“, vydané 16. marca 2020 v materiáli FCCC/CP/2019/13/Add.1.

úžitkovosti zvierat, napríklad zvyšovanie dojnosti. Trend zvyšovania úžitkovosti a poklesu stavov zvierat bude pokračovať aj po roku 2020. Momentálne nie je k dispozícii žiadna oficiálna národná stratégia, ktorá by určovala budúci vývoj stavov zvierat a manažmentu úžitkovosti. Pri modelovaní údajov do budúcnosti boli zhodnotené historické trendy, ktoré boli korigované vo forme expertných odhadov so spolupracujúcimi inštitúciami, najmä s NPPC.

Metán sa bilancuje na základe metodiky [IPCC z roku 2006](#). Metodika výpočtu je založená na spoločnom modeli výpočtu metánu z enterickej fermentácie a metánu z hospodárenia s hnojom a hnojovicou. Kľúčovým je hlavne vývoj stavov v chove hovädzieho dobytku, pričom hovädzí dobytok sa podieľa približne na 80 % na celkových emisiách metánu v kategóriách 3.A a 3.B.1. Druhý významný zdroj emisií metánu je manažment hnoja a hnojovice z chovu ošípaných. Model výpočtu bol pre menované kategórie na úrovni tier 2, čo znamená použitie emisných faktorov a parametrov špecifických pre Slovenskú republiku v súlade s metodikou [IPCC z roku 2006](#).

Projekcie emisií metánu z 3.A a 3.B.1 kategórií boli pripravené v scenároch **WEM** a **WAM**. Dopad implementovaných politík a opatrení mal efekt na redukciiu resp. nárast emisií. Porovnanie rokov 2030 a 2050 so základnými rokmi 1990 a 2005 je k dispozícii v **Tabuľke 4.1**.

Tabuľka 4.1: Percentuálny dopad opatrení v kategóriách 3.A a 3.B.1

SCENÁRE	KATEGÓRIA EMISÍÍ	2030		2050	
		POROVNANIE S ROKOM 1990	POROVNANIE S ROKOM 2005	POROVNANIE S ROKOM 1990	POROVNANIE S ROKOM 2005
WEM	3.A Enterická fermentácia	-65,8%	-17,4%	-65,8%	-17,4%
WEM	3.B.1 Hospodárenie s hnojom a hnojovicou	-78,9%	-39,2%	-80,4%	-43,7%
WAM	3.A Enterická fermentácia	-67,7%	-21,9%	-69,1%	-25,2%
WAM	3.B.1 Hospodárenie s hnojom a hnojovicou	-79,0%	-39,6%	-80,8%	-44,6%

WEM scenár zohľadňuje súčasný stav úžitkovosti. Predpokladá sa, že trend zvyšovania úžitkovosti a pokles stavov zvierat (ošípané, hydina) od roku 1990 bude pokračovať aj po roku 2020. Tento scenár je citlivý na zmenu stavov hospodárskych zvierat, čo je jeden z najdôležitejších parametrov pre prípravu projekcií emisií. Trend zvyšovania úžitkovosti bude vplývať na nárast emisií metánu. Uvedené zrejme bude pokračovať v prípade mliekového dobytku, hlavne u stavov dojníc. V prípade mäsového dobytku je však tendencia, že ich početnosť bude rásť. V krajine máme dostatok TTP, ktoré nie sú spásané a sú vhodné pre pastvu dobytku. Starostlivosť o mäsový dobytok je nenáročná v porovnaní s mliekovými druhmi dobytku. Nie sú potrebné špeciálne maštale, dojárne, ale stačia prístrešky, nakoľko častokrát je tento dobytok celoročne pasený [12].

WAM scenár zohľadňuje opatrenia v oblasti kŕmenia, najmä ľahko stráviteľnými kŕmnymi zmesami, aminokyselinami a inými doplnkami, ktoré redukujú emisie metánu a opatrenie zo SPP EÚ [8], ktoré obsahujú aj prechod na pastevný spôsob chovu hovädzieho dobytku najmä mäsových druhov a oviec. Zároveň bol zohľadnený nárast stavov u mäsového chovu dobytku, kôz a oviec (**Kapitola 2.2**). V tomto opatrení sa do kŕmnej dávky zahrňuje spásanie lúčnych a trávnych porastov ako i využitie rotačného pasenia zvierat vzhľadom k charakteru TTP (rôzna fáza zrelosti rôznych trávnych bylín). Pri tomto scenári je horná hranica stráviteľnosti kŕmnej dávky maximálne 70 %. Zvyšovať stráviteľnosť kŕmnej dávky by bolo možné i v zimnom období, keď sú zvieratá ustajnené, a to prídavkom jadra a siláží a iných aditívnych látok. V prípade mliekového dobytku je možné zvyšovať stráviteľnosť kŕmnej dávky zvyšovaním podielu obilnín (max. do 50 % sušiny krmiva), resp. prídavkom aditívnych látok, napríklad prídavok aminokyselín na redukciiu exkrécie dusíka alebo inhibície metanogénnych baktérií v zloženom žalúdku prežúvavcov. Zároveň sa potvrdilo z modelovania, že nižšia stráviteľnosť kŕmnej dávky sa následne prejaví vo zvýšenej produkcii metánu, t. j. emisný faktor pre metán EF (množstvo emisie metánu vyprodukovaného 1 zvieratom za dobu 1 roka) bol vo všetkých kategóriách mäsového dobytku

(nižšia stráviteľnosť kŕmnej dávky) vyšší ako u mliekového dobytká okrem kategórie dojníc a mliekových teliat.

Znížiť emisie metánu z enterickej fermentácie je taktiež možné prídavkom aditívnych látok do kŕmnej dávky (kyselina 3-hydroxypropiónová, repkový olej, riasy, atď.). V rámci opatrení zahrnutých do modelovania emisií vo **WAM** scenári bolo zahrnuté použitie aditívnej látky 3- nitrooxypropanol (3-NOP). Jej použitie bolo implementované do scenáru na odporúčanie NPPC-VÚŽV. Maximálna odporúčaná výška je prímes do kŕmnych dávok v obsahu 100 mg³-NOP/kg sušiny. Metán je produkovaný mikrobiotou v zloženom žalúdku, ktorá je v ňom prirodzene prítomná. 3-NOP pôsobí ako inhibítor tvorby metánu tým, že narušuje schopnosť tejto mikrobioty vytvárať metán. Na základe tejto vlastnosti bol zavedený do emisného faktora koeficient redukcie. Mitigačný účinok tejto látky bol prevzatý z publikácie [EFSA z roku 2021](#) na úrovni 20 % v porovnaní s kŕmnu dávkou, ktorá prídavnú látku neobsahovala. Zavádzanie takéhoto opatrenia je limitované z dôvodu vysokej nadobúdajúcej ceny aditíva a možného nedostatku na trhu [13]. V projekciách bol zahrnutý iba v ekonomicky silných regiónoch, akými sú Bratislava, Trnava, Trenčín, Nitra, čo je expertný odhad opatrenia. Zavedenie tohto opatrenia v projekciách je postupné a bude vyžadovať podporu na úrovni rezortu. Harmonogram zavedenia opatrení uplatnený v scenári **WAM** je uvedený v **Tabuľke 4.2**.

Tabuľka 4.2: Časový harmonogram zavedenia 3-NOP – expertný odhad

DRUH HOSPODÁRSKEHO ZVIERAŤA	ÚČINNOSŤ OPATRENIA
Dojnice	Od roku 2023
Mliekový druh hovädzieho dobytká	Od roku 2030
Mäsový druh hovädzieho dobytká	Od roku 2030
Ovce	Od roku 2030

WAM scenár zároveň zohľadňuje spracovávanie hnoja a hnojovice ako vstupnej suroviny do procesu výroby bioplynu, ktorý je využiteľný ako lokálny zdroj energie. Toto opatrenie má význam pri hovädzom dobytku a ošípaných najmä kvôli vysokej produkcii emisií. Zhodnocovanie hnoja a hnojovice z hovädzieho dobytká spôsobil mierny nárast emisií metánu najmä pri skladovaní pred samotným zhodnocovaním. Tvorba emisií metánu počas skladovania hnoja je nižšia (MCF⁵ 2 %) ako pri hnojovici (v priemere 10-15 % v miernom klimatickom pásme). Pri ostatných druhoch dobytká prevláda produkcia tuhých odpadov – hnoja, v chovoch ošípaných prevláda produkcia tekutých odpadov – hnojovice.

V rámci plánovaných opatrení v SPP EÚ [8] po roku 2023 budú farmárom poskytované dotácie vo forme priamych platieb na zvýšenie kvality životných podmienok zvierat a na zvýšenie podielu pastvy u vybraných druhov zvierat.

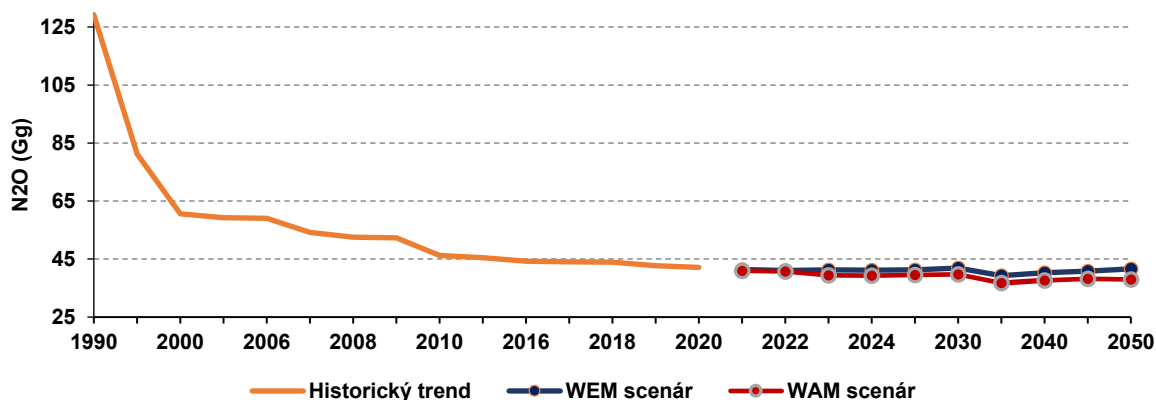
Dotácie je možné získať na zvieratá podľa SPP ak sú splnené nasledujúce kritéria:

- Počas pastevnej sezóny, minimálne od 1.5. do 31.10. (s výnimkou dní s nepriaznivými poveternostnými podmienkami) zabezpečiť pasenie minimálne 120 dní pre ovce od 12 mesiacov veku (všetky zvieratá za vybraný druh za chov – farmu, okrem povolených výnimiek, napr. zvieratá krátko pred pôrodom a po pôrode, choré zvieratá a podobne). Vo výpočte projekcií bola použitá hodnota 180 dní.
- Počas pastevnej sezóny, minimálne od 1.5. do 31.10. (s výnimkou dní s nepriaznivými poveternostnými podmienkami) zabezpečiť pasenie minimálne 120 dní pre dojnice (všetky zvieratá za chov – farmu, okrem povolených výnimiek, napr. zvieratá krátko pred pôrodom a po pôrode, choré zvieratá a podobne). Vo výpočte projekcií bolo použitá hodnota 200 dní.
- Počas pastevnej sezóny, minimálne od 1.5. do 31.10. (s výnimkou dní s nepriaznivými poveternostnými podmienkami) zabezpečiť pasenie počas minimálne 150 dní pre jalovice od veku 12 mesiacov (všetky zvieratá za vybraný druh a kategóriu za chov – farmu). Vo výpočte projekcií bolo použitá hodnota 150 dní.

⁵ Konverzný faktor metánu

Toto opatrenie spôsobí nárast emisií z enterickej fermentácie, najmä kvôli prevládajúcemu objemovému krmivu v kŕmnej dávke, čo má negatívny efekt na mitigácie emisií skleníkových plynov vplyvom nižšej stráviteľnosti. Na základe metodologickej príručky [IPCC z roku 2006](#), ak u hovädzieho dobytku prevláda pastva, stráviteľnosť kŕmnej dávky je na úrovni 55-75 % ([strana 10.14 tabuľka 10.2](#)), ale čo sa týka emisií z hnojného manažmentu, tam je opačná situácia. Tvorba emisií počas pastvy hovädzieho dobytku má nižší potenciál tvorby metánu (MCF³ 1 %), ako napr. pri skladovaní hnojovice (v priemere 10-15 % v miernom klimatickom pásme) alebo skladovaní hnoja (MCF 2 %). Finálne kŕmne dávky musia byť upravené tak, aby sme dokázali efektívne znižovať emisie z oboch kategórií.

Obrázok 4.1: Projekcie emisií CH₄ z enterickej fermentácie a z hospodárením s hnojom a hnojovicou (v Gg) do roku 2050

4.2 Projekcie emisií oxidu dusného z hospodárenia s hnojom a hnojovicou (3.B.2)

Potenciál znižovania emisií oxidu dusného v poľnohospodárstve súvisí najmä s efektivitou hospodárenia s maštalným hnojom, najmä s manipuláciou a skladovaním hnoja a hnojovice a ich aplikáciou do pôdy nízko-emisným spôsobom. Niektoré opatrenia sú zahrnuté vo vyhláške MŽP SR č. 410/2012 Z. z.¹ a sú platné aj pre farmy zaradené pod [Zákon č. 39/2013 Z. z.](#) o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia. Mitigačné opatrenia zaradené v súčasnej legislatíve boli zaradené do scenára **WEM**. Momentálne prebieha revízia vyhlášky MŽP SR č. 410/2012 Z. z.¹, ako aj novelizácia [zákona o ovzduší č. 137/2020 Z. z.](#) za účelom zavedenia povinnosti dodržiavať zásady Správnej poľnohospodárskej praxe aj v stredných poľnohospodárskych celkoch. **Tabuľka 4.3** uvádza percentuálne rozdelenie poľnohospodárskych podnikov, ktoré boli nahlásené v Národnom emisnom informačnom systéme.

Tabuľka 4.3: Percentuálne rozdelenie stredných, veľkých a malých fariem v Slovenskej republike v roku 2019

DRUH ZVIERAŤA	OŠÍPANÉ	HYDINA	HOVADZÍ DOBYTOK	OVCE	KONE	KOZY
Podiel veľkých fariem	2 %	30 %	3 %	0 %	0 %	0 %
Podiel stredných fariem	2 %	20 %	5 %	10 %	1 %	0 %
Podiel malých fariem	96 %	50 %	92 %	90 %	99 %	100 %

Zdroj: [Národný emisný informačný systém](#)⁴

Projekcie emisií oxidu dusného z hospodárenia s hnojom a hnojovicou boli pripravené scenármi **WEM** a **WAM**. Dopad implementovaných politík a opatrení mal efekt na redukcii resp. nárast emisií. Porovnanie rokov 2030 a 2050 so základnými rokmi 1990 a 2005 je k dispozícii v **Tabuľke 4.4**.

Tabuľka 4.4: Percentuálny dopad opatrení v kategórii 3.B.2 hospodárenie s hnojom a hnojovicou

SCENÁRE	KATEGÓRIA EMISÍÍ	2030		2050	
		POROVNANIE S ROKOM 1990	POROVNANIE S ROKOM 2005	POROVNANIE S ROKOM 1990	POROVNANIE S ROKOM 2005
WEM	3.B.2 Hospodárenie s hnojom a hnojovicou	-67,2%	-30,6%	-67,6%	-31,3%
WAM	3.B.2 Hospodárenie s hnojom a hnojovicou	-74,7%	-46,4%	-75,5%	-48,0%

WEM scenár zahŕňa mitigačné opatrenia, ktoré vyplývajú z vyhlášky MŽP SR č. 410/2012 Z. z., konkrétne skladovanie hnoja a hnojovice v nádržiach a hnojiskách izolovaných od okolia. Informácie o existujúcich opatreniach a ich percentuálny podiel na redukcii dusíkatých emisií boli prevzaté z Národného emisného informačného systému⁶ (**Tabuľka 4.3**).

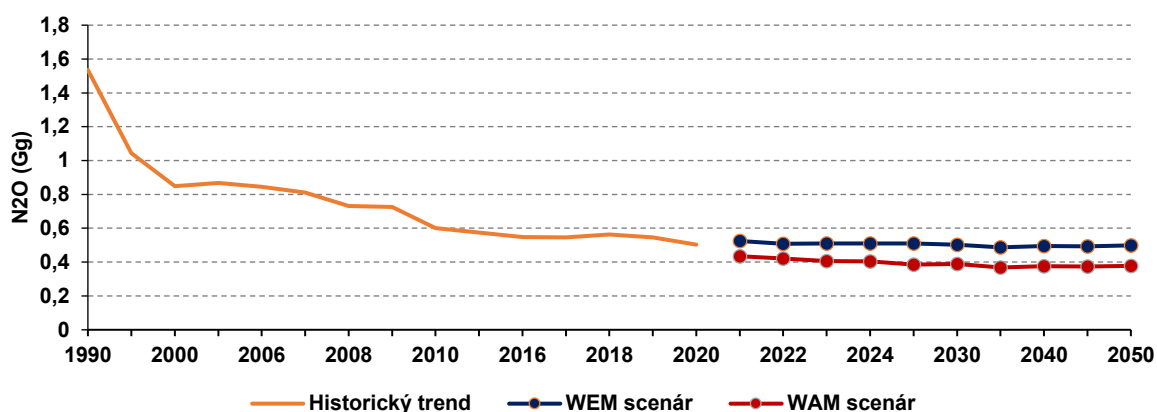
WAM scenár obsahuje opatrenia, ktoré sú v synergii a je možné ich implementovať do výpočtového modelu. Jedná sa o použitie aminokyselín v kŕmnej dávke znižujúce dusíkovú exkréciu zvierat, v modeli bol implementovaný prostredníctvom presnejšej optimalizácie dusíkatých látok v kŕmnej dávke. Opatrenie bolo použité v odhade dusíkovej exkrécie na 1 zviera v roku u hovädzieho dobytku. Na základe meta analýzy [13] bol odhad mitigačného potenciálu v porovnaní s referenčnou hodnotou v rozsahu od 17±6 % Nex.

Do scenáru **WAM** bolo implementované aj spracovávanie živočíšneho odpadu v bioplynových staniciach za vzniku bioplynu, ktorý je použiteľný ako lokálny zdroj energie. Toto opatrenie bolo zahrnuté do NUS SR [6] a v Metánovej stratégii [15] neobsahuje detaily ako sú druhy zvierat, percentá zhodnotených odpadov a iné, ktoré by poskytli merateľné indikátory potenciálne použiteľné vo výpočte projekcií emisií. V rámci prípravy projekcií emisií boli tieto informácie dodatočne expertne odhadnuté. Pre potreby tejto analýzy sa uvažovalo, že 10 % organického odpadu - hnoja z hovädzieho dobytku a ošípaných, bude zhodnotených v bioplynových staniciach. Hovädzí dobytok a ošípané sú kľúčové kategórie zvierat s najväčším potenciálom tvorby emisií z odpadov. Bioplyn zo staníc je perspektívny zdroj obnoviteľnej elektrickej energie a tepla, ktorý je možné využívať na lokálnej úrovni. Množstvo spracovaného hnoja v bioplynových staniciach do roku 2020 v kg čistého dusíka a budúce projektované množstvo je dostupné v **Prílohe 5** a mitigácia emisií dosiahnutá zapojením a zvýšením potenciálu spracovania živočíšnych odpadov v bioplynových staniciach bude započítaná do sektora Energetiky. Údaje o dusíku vstupujúcom do bioplynových staníc sú bilancované na základe percentuálneho odhadu z po. Do budúca bude nutné tieto údaje zbierať na každoročnej báze najmä kvôli chýbajúcej podrobnej štatistike. Nepresné údaje nadhodnocujú odhady emisií skleníkových plynov a znečisťujúcich látok.

Ďalším opatrením z Národného plánu [5], ktoré bolo zahrnuté do scenáru **WAM**, je povinnosť dodržiavať opatrenia pre znižovanie emisií amoniaku aj na stredných zdrojoch znečistenia ovzdušia. Opatrenie je primárne navrhnuté na redukcii amoniaku, ale má vplyv aj na redukcii emisií N₂O. Opatrenie bude implementované aj do novely [zákona o ovzduší č. 137/2020 Z. z.](#) a vyhlášky MŽP SR 410/2012 Z. z.¹ V projekciách sa predpokladá dodržiavanie izolácie hnojovice a hnoja od okolia na stredných a veľkých farmách (zdrojoch znečisťovania ovzdušia). Pri modelovaní projekcií emisií sa vychádzalo z rozdelenia fariem podľa **Tabuľky 4.3**. Tieto údaje boli porovnané aj s databázou Centrálného registra hospodárskych zvierat. Ako je možné vidieť v tabuľke, väčšina fariem je zahrnutá v kategórii malých fariem. Keďže presné čísla o percente fariem, ktoré táto zmena legislatívy zasiahne, neboli k dispozícii, pri príprave projekcií emisií sa predpokladalo, že všetky stredné a veľké farmy budú využívať opatrenia na znižovanie emisií z hospodárením s hnojom a hnojovicou. Toto opatrenie má minimálny dopad na redukcii emisií oxidu dusného (**Obrázok 4.2**). V scenári **WAM** sa predpokladá implementácia opatrení hneď po roku 2021.

⁶ Národný emisný informačný systém: <http://www.air.sk/neis.php>

Obrázok 4.2: Projekcie emisií N₂O zo skladovania a manipulácie hnoja a hnojovice (v Gg) do roku 2050

4.3 Projekcie emisií oxidu dusného z poľnohospodárskej pôdy (3.D)

Medzi rokmi 2016 – 2020 sme zaznamenali oživenie rastlinnej výroby, čo vyvolalo tlak na spotrebu minerálnych dusíkatých hnojív, aplikácie kompostu, digestátu, a ostatných organických dusíkatých hnojív. Oživenie mohlo byť stimulované priamymi platbami na vybrané plodiny využívané na výživu obyvateľstva, výživu zvierat a výrobu biopalív.

Projekcie emisií oxidu dusného z poľnohospodárskej pôdy boli pripravené v scenároch **WEM** a **WAM**. Dopad implementovaných politík a opatrení mal efekt na redukcii, resp. nárast emisií. Porovnanie rokov 2030 a 2050 so základnými rokmi 1990 a 2005 je k dispozícii v **Tabuľke 4.5**.

Tabuľka 4.5: Percentuálny dopad opatrení na emisie N₂O v kategórii 3.D poľnohospodárske pôdy

SCENÁRE	KATEGÓRIA EMISÍ	2030		2050	
		POROVNANIE S ROKOM 1990	POROVNANIE S ROKOM 2005	POROVNANIE S ROKOM 1990	POROVNANIE S ROKOM 2005
WEM	3.D Poľnohospodárske pôdy	-35,0%	24,1%	-31,9%	30,0%
WAM	3.D Poľnohospodárske pôdy	-43,5%	7,8%	-45,7%	3,5%

WEM scenár počíta s odhadnutým trendom spotreby dusíkatých organických a anorganických hnojív na základe exponenciálneho vyrovnávania analýzou predchádzajúcich trendov emisií. **WEM** scenár má rastúci trend projekcií emisií oxidu dusného, najmä kvôli predpokladanému pokračujúcemu oživeniu rastlinnej výroby na Slovensku. Po roku 2020 sa očakáva nárast spotreby anorganických hnojív v porovnaní s rokom 2005 o 50 %. Predpokladáme, že sa bude zvyšovať spotreba anorganických hnojív, ktoré budú potrebné na kompenzáciu nedostatku organického dusíka z dôvodu poklesu počtov hospodárskych zvierat do roku 2050. Emisie N₂O z pastvy zvierat majú do roku 2030 rastúci trend, po roku 2050 sa očakáva postupné stabilizovanie projekcií emisií z pastvy. Nárast bude spôsobený najmä rastom počtu pasúcich sa zvierat (mäsové druhy hovädzieho dobytku, oviec a kôz). Nárast projekcií emisií vo **WEM** scenári je viditeľný aj v kategórii aplikovaných ostatných organických odpadov a to kompostu a digestátu. Množstvo aplikovanej hmoty z pestovaných rastlín do pôdy sa taktiež zvýši.

WAM scenár obsahuje dve mitigačné opatrenia, ktoré majú synergický účinok. Opatrenie prevzaté z NUS SR [6] odporúča legislatívne obmedzenie aplikácii dusíkatých hnojív na báze močoviny. Implementácia tohto opatrenia má dopad na redukcii emisií amoniaku a to najmä kvôli vysokej prchavosti amoniaku z močovínových hnojív. Limitovaním spotreby močoviny sa zároveň zamedzí emisiám oxidu dusného na základe redukcie celkovej spotreby anorganických hnojív vo výslednom sumáre spotreby. Detailné informácie, kedy by mal legislatívny rámec platiť, neboli k dispozícii, preto bol použitý expertný odhad. Redukcia močoviny mala postupný priebeh, ktorý je uvedený

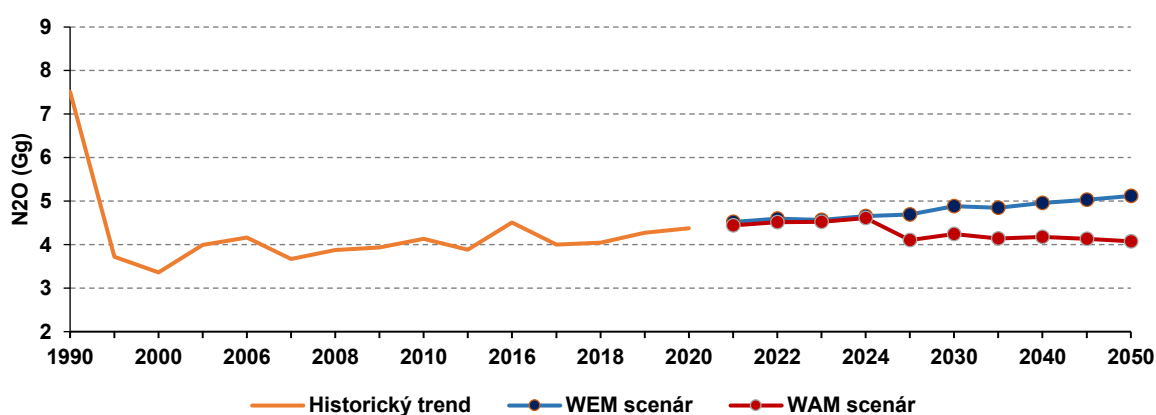
v **Tabuľke 4.6**. Limitovanie močoviny má efekt aj na emisie CO₂ z poľnohospodárstva a najmä na emisie NH₃.

Tabuľka 4.6: Limitovanie spotreby močoviny od roku 2025 – 2050 podľa scenára **WAM**

ROK IMPLEMENTÁCIE	PERCENTO REDUKCIE SPOTREBY MOČOVINY
2020 – 2025	Prechodné obdobie, čas na implementáciu legislatívy
2026 – 2030	10 %
2031 – 2035	20 %
2036 – 2040	30 %
2041 – 2045	50 %
2046 – 2050	70 %

Druhé opatrenie, prevzaté zo stratégie Z farmy na stôl [10], má obmedziť používanie pesticídov, hnojív a antibiotík v poľnohospodárstve. Táto stratégia bola spracovaná v synergii s Európskou Zelenou dohodou [16], ktorá si vytýčila za cieľ zmierniť environmentálnu a klimatickú stopu európskeho potravinového systému. V rámci scenára **WAM** bol implementovaný cieľ zníženia spotreby dusíkatých hnojív o 20 % do roku 2030. Do projekcií emisií sa implementovalo prechodné obdobie, ktoré je v súlade s prechodným obdobím pre limitovanie močoviny (2020 – 2025). Je pravdepodobné, že Slovenská Republika bude vyjednávať vlastné percento zníženia spotreby hnojív a bude si nárokovat' na prechodné obdobie, ktoré bude legislatívne zakotvené na národnej úrovni. Po legislatívnom procese bude nutné projekcie emisií upraviť v súlade s budúcou platnou stratégiou štátu. Projekcie emisií aj napriek tomu, že boli implementované plánované zmierňujúce opatrenia, do roku 2030 a 2050 narastajú, čo vytvára tlak na prijatie oveľa ambicióznějších opatrení.

Obrázok 4.3: Projekcie emisií N₂O z poľnohospodárskych pôd (v Gg) do roku 2050

4.4 Projekcie emisií oxidu uhličitého z vápnenia pôd a používania močoviny (3.H, 3.G)

Emisie oxidu uhličitého z aplikovania močoviny a vápenca, respektíve dolomitu do poľnohospodárskych pôd, boli odhadnuté na základe IPCC metodiky. Jediný spôsob, akým je možné eliminovať emisie z týchto zdrojov, je limitovanie vstupov do pôdy. Vápenie je činnosť, ktorá prináša pozitívny efekt pre pôdu (zmena pH pri kyslých pôdach na neutrálne), preto limitovanie tejto činnosti by nemalo pozitívny efekt na kvalitu pôdy a výnosov plodín.

Projekcie emisií oxidu uhličitého z vápnenia pôd a používania močoviny boli pripravené v scenároch **WEM** a **WAM**. Dopad implementovaných politík a opatrení mal efekt na redukciiu resp. nárast emisií. Porovnanie rokov 2030 a 2050 zo základnými rokmi 1990 a 2005 je k dispozícii v **Tabuľke 4.7**.

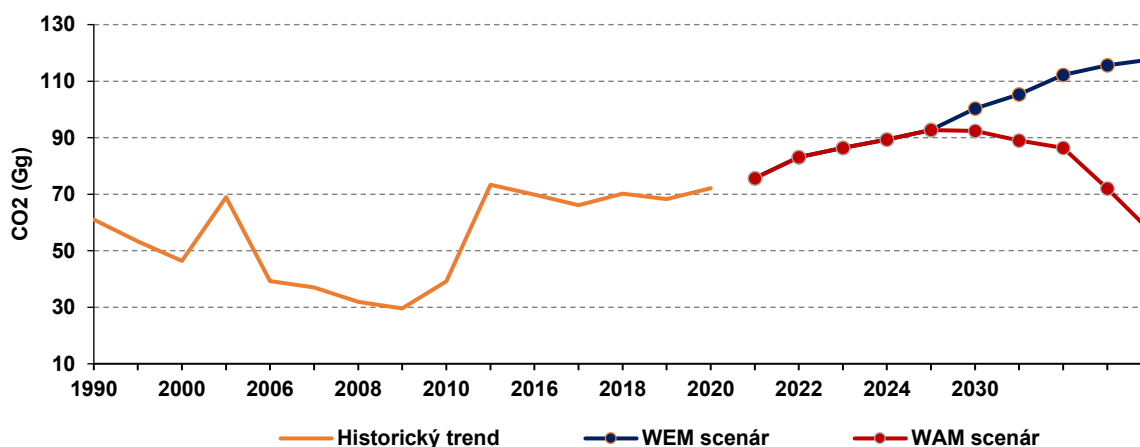
Tabuľka 4.7: Percentuálny dopad opatrení v 3.D Poľnohospodárske pôdy

SCENÁRE	KATEGÓRIA EMISÍÍ	2030		2050	
		POROVNANIE S ROKOM 1990	POROVNANIE S ROKOM 2005	POROVNANIE S ROKOM 1990	POROVNANIE S ROKOM 2005
WEM	3.G Vápnenie	-82,1%	-11,6%	-81,0%	-6,4%
WEM	3.H Aplikácia močoviny	419,1%	290,7%	470,6%	329,5%
WAM	3.G Vápnenie	-82,1%	-11,6%	-81,0%	-6,4%
WAM	3.H Aplikácia močoviny	367,2%	251,6%	71,2%	28,8%

WEM scenár bol pripravený na základe modelovania budúcej spotreby dolomitu, vápenca a močoviny, ktorý zohľadňuje predošlý rastúci vývoj spotreby.

WAM scenár obsahuje jedno plánované opatrenie, ktoré bolo možné implementovať do prípravy projekcií emisií oxidu uhličitého. Jedná sa o limitovanie využívania močoviny na úkor iných dusíkatých hnojív. Toto opatrenie má synergický efekt aj na emisie amoniaku a oxidu dusného, pretože močovina má najvyšší potenciál tvorby emisií amoniaku zo všetkých druhov dusíkatých hnojív. Toto opatrenie je rovnaké, ako bolo použité pri projekciách emisií N₂O z poľnohospodárskych pôd. Legislatívne obmedzenie tejto činnosti by malo významný dopad na redukciiu emisií z poľnohospodárstva. Rozdiel medzi scenármi **WEM** a **WAM** je znázornený na **Obrázku 16**.

Obrázok 4.4: Projekcie emisií CO₂ z vápnenia pôd a močoviny (v Gg) do roku 2050

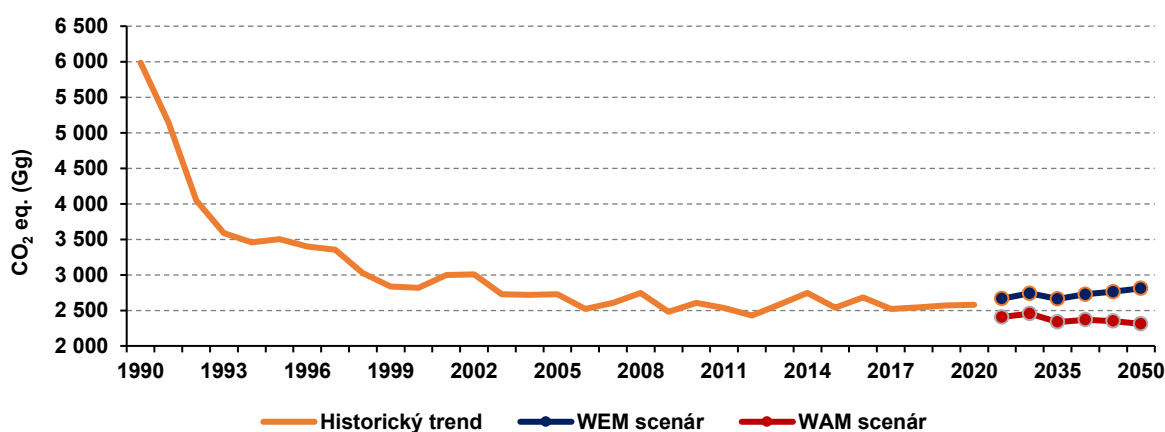
5. ZÁVER

Slovenský hydrometeorologický ústav – Odbor Emisie a biopalivá na základe dostupných informácií pripravil dva scenáre vývoja emisií z poľnohospodárstva po roku 2020 a to scenár s existujúcimi opatreniami (**WEM** scenár) a scenár s dodatočnými opatreniami (**WAM** scenár). Výsledok modelovania projekcií emisií je prezentovaný na **Obrázku 5.1** a v **Tabuľke 5.1**.

V scenári **WEM** boli implementované opatrenia prijaté do roku 2020, v scenári **WAM** boli použité aj dodatočné plánované alebo diskutované opatrenia (**Tabuľka 3.3**). Efekt prijatých opatrení je viditeľný na poklese projekcií emisií v roku 2050 v scenári **WEM** na úrovni 53 % a v scenári **WAM** na úrovni 61 % v porovnaní s rokom 1990. Projekcie emisií podľa scenára **WEM** v roku 2050 vzrastú o 3,1 % a v scenári **WAM** klesnú o 15,26 % v porovnaní s rokom 2005.

Pre potreby nastavenia národnej legislatívy je dôležité stanoviť redukčný cieľ emisií v sektore poľnohospodárstvo pre rok 2030 v hodnotení k základnému roku 2005. Projekcie emisií v roku 2030 v scenári **WEM** vzrastú o 0,6 % a v scenári **WAM** klesnú o -9,98 % v porovnaní s rokom 2005.

Obrázok 5.1: Výsledok modelovania scenárov **WEM** a **WAM** pre projekcie emisií skleníkových plynov

Tabuľka 5.1: Celkový trend projekcií emisií skleníkových plynov podľa scenárov **WEM** a **WAM** v poľnohospodárstve

ROK	WEM	WAM
	Gg CO ₂ ekvivalentov	
1990	5 987,29	5 987,29
1995	3 504,26	3 504,26
2000	2 817,09	2 817,09
2005	2 725,96	2 725,96
2010	2 607,63	2 607,63
2015	2 537,98	2 537,98
2020	2 579,71	2 579,71
2025	2 665,10	2 407,35
2030	2 741,19	2 453,95
2035	2 660,73	2 335,86
2040	2 727,23	2 368,52
2045	2 762,09	2 350,64
2050	2 810,43	2 310,11

ROK	WEM	WAM
	<i>Gg CO₂ ekvivalentov</i>	
POROVNANIE ROKA 2050 S ROKOM 1990	-53,1%	-61,4%
POROVNANIE ROKA 2050 S ROKOM 2005	3,1%	-15,3%
POROVNANIE ROKA 2030 S ROKOM 1990	-54,2%	-59,0%
POROVNANIE ROKA 2030 S ROKOM 2005	0,6%	-10,0%

6. LITERATÚRA

- [1] P. Bielik, „<http://www.agris.cz/>,“ Katedra ekonomiky PEF VŠP, Slovenský poľnohospodárska univerzita v Nitre, 1989. [Online].
http://www.agris.cz/Content/files/main_files/61/139512/bielik.pdf.
- [2] Grznár, M., Szabo, L., Jankelová, N., „Agrárny sektor Slovenskej republiky po vstupe do Európskej únie“ [Online].
<https://www.sav.sk/journals/uploads/0920143509%2009%20Grznar%20a%20kol.pdf>.
- [3] NPPC, Projekcie parametrov do roku 2040, Bratislava: Národné poľnohospodárske a potravinárske centrum, 2017.
- [4] Nariadenie EP a Rady (EÚ) 2018/842 z 30. mája 2018 o záväznom ročnom znižovaní emisií skleníkových plynov členskými štátmi v rokoch 2021 až 2030, ktorým sa prispieva k opatreniam v oblasti klímy zameraným na splnenie záväzkov podľa Parížskej dohody, a o zmene nariadenia (EÚ) č. 525/2013 [Online]. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018R0842&from=EN>.
- [5] Národný plán znižovanie emisií znečisťujúcich látok. [Online].
https://ec.europa.eu/environment/air/pdf/reduction_napcp/Slovakia%20Draft%20NAPCP%2010May19.pdf. Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, 2020. [Online].
https://www.minzp.sk/files/oblasti/ovzdušie/ochrana-ovzdušia/dokumenty/strategia-ochrany-ovzdušia/vlastny-material-narodny-program-znizovania-emisii-sr_final.pdf.
- [6] MŽP SR, Nízkouhlíková stratégia SR, Bratislava, 2020. [Online].
<https://www.minzp.sk/klima/nizkouhlikova-strategia/>.
- [8] MPRVSR, „Strategický plán spoločnej poľnohospodárskej politiky pre roky 2023-2027,“ Bratislava, Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka, 2022. [Online].
<https://www.mpsr.sk/spolocna-polnohospodarska-politika-2023-2027/462>.
- [9] MŽP SR, „Kódex správnej poľnohospodárskej praxe,“ Bratislava, 2018. [Online].
https://www.minzp.sk/files/oblasti/ovzdušie/ochrana-ovzdušia/metodicke-postupy-prirucky/kodex_spravnej_polnohosp_praxe_final.pdf.
- [10] A Farm to Fork Strategy for a fair, healthy and environmentally-friendly food system EK, „Stratégia "z farmy na stôl" v záujme spravodlivého, zdravého potravinového systému šetrného k životnému prostrediu,“ Európska komisia, Brusel, 2020. [Online]. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52020DC0381>.
- [11] J. Brouček, Produkcia emisií škodlivých plynov z chovov hovädzieho dobytku a jej znižovanie, Nitra: Národné poľnohospodárske a potravinárske centrum, Výskumný ústav živočíšnej výroby Nitra , 2014.
- [12] EEDAP, „Safety and efficacy of a feed additive consisting of 3-nitrooxypropanol (Bovaer®10) for ruminants for milk production and reproduction (DSM Nutritional Products Ltd),“ 2021.
- [13] Sajeev, „Evaluating the potential of dietary crude protein manipulation in reducing ammonia emissions from cattle and pig manure: A meta-analysis,“ Nutrient Cycling in Agroecosystems, %1. vyd. 161–175, 2018.
- [14] IPCC, Agriculture, Forestry and other Land Use Methodology Guideline, ISBN4-87888-032-4, 2006. [Online]. <https://www.ipcc-nggip.iges.or.jp/public/2006gl/>.
- [15] Metánová stratégia. Communication from the Commission to the EP, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions on an EU strategy to reduce methane emissions. [Online].
https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/eu_methane_strategy.pdf
- [16] Európska zelená dohoda. [Online]. https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en

PRÍLOHY

P1: Agregované stavy hospodárskych zvierat 1990 – 2020 a ich projekcie do roku 2050

ROK	HOVADZÍ DOBYTOK	OŠÍPANÉ	OVCE	HYDINA	KOZY	KONE
1990	1 563 070	2 520 524	600 426	16 477 763	10 322	13 595
1991	1 396 570	2 427 997	531 263	13 866 297	16 676	12 858
1992	1 181 660	2 269 232	571 837	13 266 789	20 278	11 652
1993	992 963	2 179 029	411 442	12 234 120	24 974	11 188
1994	916 153	2 037 371	397 044	14 245 954	25 010	10 652
1995	928 706	2 076 439	427 844	13 382 391	25 046	10 109
1996	891 991	1 985 223	418 823	14 147 177	26 147	9 722
1997	803 398	1 809 868	417 337	14 221 713	26 778	9 533
1998	704 792	1 592 599	326 200	13 116 796	50 905	9 550
1999	665 055	1 562 106	340 346	12 247 440	51 075	9 342
2000	646 148	1 488 441	347 983	13 580 042	51 419	9 516
2001	625 190	1 517 291	316 302	15 590 404	40 386	7 883
2002	607 835	1 553 880	316 028	13 959 404	40 194	8 122
2003	593 182	1 443 013	325 521	14 216 798	39 225	8 114
2004	540 146	1 149 282	321 227	13 713 239	39 012	8 209
2005	527 889	1 108 265	320 486	14 084 079	39 566	8 328
2006	507 820	1 104 829	332 571	13 038 303	38 352	8 222
2007	501 817	951 934	347 179	12 880 124	37 873	8 017
2008	488 381	748 515	361 634	11 228 140	37 088	8 421
2009	471 965	740 862	376 978	13 583 284	35 686	7 199
2010	467 125	687 260	394 175	12 991 916	35 292	7 111
2011	463 358	580 393	393 927	11 375 603	34 053	6 937
2012	471 091	631 464	409 569	11 849 818	34 823	7 249
2013	467 820	637 167	399 908	10 968 918	35 457	7 161
2014	465 543	641 827	391 151	12 494 074	35 178	6 828
2015	457 586	633 116	381 724	12 836 224	36 324	6 866
2016	446 112	585 843	368 896	12 130 501	36 355	6 407
2017	439 826	614 384	365 344	13 353 837	37 067	6 145

ROK	HOVADŽÍ DOBYTOK	OŠÍPANÉ	OVCE	HYDINA	KOZY	KONE
2018	438 855	627 022	351 122	14 056 914	36 907	7 102
2019	432 253	589 228	320 555	13 131 941	35 594	6 960
2020	442 289	538 310	294 252	10 603 624	10 589	6 099
2021	426 878	512 455	306 315	10 590 490	11 434	5 928
2022	414 228	501 702	314 485	10 712 939	12 441	5 797
2023	412 152	491 978	323 599	10 635 389	12 508	5 666
2024	410 525	483 183	333 516	10 557 838	12 561	5 536
2025	409 251	475 229	344 120	10 480 287	12 603	5 405
2026	408 253	468 036	345 311	10 402 737	12 639	5 275
2027	407 471	461 530	347 006	10 325 185	12 665	5 145
2028	406 859	455 647	349 137	10 247 636	12 685	5 015
2029	406 379	450 327	351 644	10 170 084	12 701	4 885
2030	406 003	445 515	354 479	10 092 533	12 714	4 755
2031	405 709	441 163	357 600	10 014 982	12 725	4 626
2032	405 478	437 227	360 973	9 937 432	12 734	4 496
2033	405 298	433 668	364 569	9 859 881	12 739	4 367
2034	405 156	430 449	368 362	9 782 331	12 744	4 238
2035	405 045	427 538	372 332	9 704 779	12 748	4 109
2036	404 958	424 905	376 463	9 627 229	12 751	3 980
2037	404 890	422 524	380 738	9 549 677	12 754	3 851
2038	404 837	420 371	385 147	9 472 127	12 756	3 722
2039	404 796	418 424	389 678	9 394 575	12 757	3 594
2040	404 763	416 663	394 197	9 317 026	12 759	3 465
2041	413 364	416 663	398 729	9 239 474	12 988	3 331
2042	419 364	414 062	403 261	9 161 925	13 196	3 198
2043	413 964	411 463	407 793	9 084 373	13 404	3 064
2044	412 565	408 864	412 325	9 006 822	14 610	2 931
2045	411 165	406 265	416 857	8 929 270	14 818	2 798
2046	416 366	403 666	421 389	8 851 720	15 026	2 665
2047	414 966	401 067	425 921	8 774 171	15 232	2 532
2048	419 567	398 468	430 454	8 696 620	15 441	2 398

ROK	HOVADZÍ DOBYTOK	OŠÍPANÉ	OVCE	HYDINA	KOZY	KONE
2049	422 167	395 869	434 986	8 619 069	15 647	2 265
2050	420 768	393 270	439 518	8 541 518	15 856	2 132

P2: Agregované vstupné parametre 1990 – 2020 a ich projekcie do roku 2050

ROK	PRIEMERNÁ ROČNÁ DOJNOSŤ	PRIEMERNÁ ROČNÁ DOJNOSŤ	PRODUKCIA VLNY	PRÍRASTKY NA VÁHE VO VÝKRME	POČET ODCHOVANÝCH PRASIAŤ	ANORGANICKÉ HNOJIVÁ (WEM)	ANORGANICKÉ HNOJIVÁ (WAM)
JEDNOTKA	litre/hlavu		kg/hlavu		ks/hlavu	kg	
1990	2 539,5	74,707	2,843	0,667	16,28	222 255 000	222 255 000
1991	2 686,6	74,526	2,812	0,622	15,15	150 841 000	150 841 000
1992	2 833,6	74,346	2,782	0,620	13,89	84 618 603	84 618 603
1993	2 980,6	74,165	2,751	0,614	13,20	64 852 000	64 852 000
1994	3 127,6	73,984	2,721	0,633	13,51	68 669 000	68 669 000
1995	3 274,6	73,804	2,691	0,646	14,14	69 587 000	69 587 000
1996	3 421,7	73,623	2,660	0,638	13,97	74 464 000	74 464 000
1997	3 705,3	73,442	2,630	0,624	14,52	88 017 000	88 017 000
1998	4 114,4	73,261	2,599	0,628	14,18	81 842 000	81 842 000
1999	4 219,1	73,081	2,569	0,677	14,48	65 392 000	65 392 000
2000	4 469,7	72,900	2,538	0,684	15,05	72 653 000	72 653 000
2001	4 769,2	71,283	2,380	0,707	15,40	76 032 000	76 032 000
2002	5 010,2	79,066	2,576	0,700	15,73	88 260 000	88 260 000
2003	5 121,0	82,212	2,376	0,696	15,12	81 300 000	81 300 000
2004	5 134,3	84,249	2,404	0,701	15,67	79 911 000	79 911 000
2005	5 464,1	75,037	2,418	0,741	16,89	81 317 000	81 317 000
2006	5 606,2	63,977	2,323	0,751	16,95	78 681 120	78 681 120
2007	5 871,2	62,804	2,174	0,745	17,34	88 935 400	88 935 400
2008	5 925,8	61,042	2,334	0,733	17,97	87 736 950	87 736 950
2009	5 657,3	55,268	1,928	0,732	17,85	77 058 450	77 058 450
2010	5 553,8	53,240	2,299	0,737	17,71	86 873 000	86 873 000
2011	5 801,8	58,504	2,440	0,730	17,99	92 969 000	92 969 000
2012	6 096,1	64,679	2,253	0,732	18,00	101 004 000	101 004 000
2013	6 178,0	75,793	1,901	0,736	20,44	113 581 390	113 581 390

ROK	PRIEMERNÁ ROČNÁ DOJNOSŤ	PRIEMERNÁ ROČNÁ DOJNOSŤ	PRODUKCIA VLNY	PRÍRASTKY NA VÁHE VO VÝKRME	POČET ODCHOVANÝCH PRASIAŤ	ANORGANICKÉ HNOJIVÁ (WEM)	ANORGANICKÉ HNOJIVÁ (WAM)
JEDNOTKA	litre/hlavu		kg/hlavu		ks/hlavu	kg	
2014	6 563,5	92,336	2,024	0,732	21,77	119 036 050	119 036 050
2015	6 596,3	77,793	2,092	0,731	21,12	114 773 000	114 773 000
2016	6 958,7	61,417	1,870	0,720	11,26	126 235 769	126 235 769
2017	7 257,7	75,213	1,923	0,734	11,90	122 541 152	122 541 152
2018	7 383,9	82,513	2,306	0,747	11,05	128 976 885	128 976 885
2019	7 379,1	72,164	2,084	0,741	13,59	128 532 971	128 532 971
2020	7 279,0	72,722	2,249	0,746	13,67	127 676 520	127 676 520
2021	7 402,7	72,613	2,209	0,750	13,76	128 414 582	128 414 582
2022	7 524,1	74,348	2,177	0,755	13,84	129 152 644	129 152 644
2023	7 642,3	80,611	2,150	0,760	13,93	129 890 706	129 890 706
2024	7 757,5	80,236	2,129	0,764	14,01	130 628 768	130 628 768
2025	7 869,7	76,754	2,112	0,769	14,10	131 366 829	105 093 464
2026	7 979,0	77,108	2,098	0,774	14,18	132 104 891	102 416 455
2027	8 085,7	76,045	2,087	0,779	14,26	132 842 953	102 988 649
2028	8 189,7	70,599	2,079	0,783	14,35	133 581 015	103 560 844
2029	8 291,2	71,364	2,073	0,788	14,43	134 319 077	104 133 038
2030	8 390,1	71,116	2,068	0,793	14,52	135 057 139	104 705 233
2031	8 486,7	70,908	2,064	0,797	14,60	135 795 201	101 918 693
2032	8 580,9	74,910	2,062	0,802	14,69	136 533 263	102 472 633
2033	8 672,7	76,240	2,060	0,807	14,77	137 271 325	103 026 572
2034	8 762,3	80,843	2,059	0,811	14,86	138 009 387	103 580 511
2035	8 849,7	78,117	2,059	0,816	14,94	138 747 449	104 134 451
2036	8 934,9	75,241	2,059	0,821	15,02	139 485 511	101 238 381
2037	9 018,0	70,196	2,059	0,826	15,11	140 223 573	101 774 065
2038	9 099,0	69,815	2,059	0,830	15,19	140 961 635	102 309 749
2039	9 177,9	69,775	2,060	0,835	15,28	141 699 697	102 845 434
2040	9 254,8	69,429	2,060	0,840	15,36	142 437 759	103 381 118
2041	9 329,7	71,488	2,059	0,844	15,45	143 175 821	96 834 233
2042	9 402,6	70,557	2,058	0,849	15,53	143 913 883	97 333 407

ROK	PRIEMERNÁ ROČNÁ DOJNOSŤ	PRIEMERNÁ ROČNÁ DOJNOSŤ	PRODUKCIA VLNY	PRÍRASTKY NA VÁHE VO VÝKRME	POČET ODCHOVANÝCH PRASIAŤ	ANORGANICKÉ HNOJIVÁ (WEM)	ANORGANICKÉ HNOJIVÁ (WAM)
JEDNOTKA	litre/hlavu		kg/hlavu		ks/hlavu	kg	
2043	9 473,7	76,865	2,057	0,854	15,61	144 651 945	97 832 581
2044	9 542,8	82,224	2,054	0,858	15,70	145 390 007	98 331 755
2045	9 610,0	76,269	2,052	0,863	15,78	146 128 069	98 830 929
2046	9 675,4	69,410	2,048	0,868	15,87	146 866 131	92 064 983
2047	9 739,0	69,430	2,045	0,872	15,95	147 604 193	92 527 647
2048	9 800,8	68,243	2,040	0,877	16,04	148 342 255	92 990 310
2049	9 860,8	68,106	2,035	0,882	16,12	149 080 317	93 452 974
2050	9 919,1	70,027	2,030	0,887	16,20	149 818 379	93 915 638

P3: Zberové plochy plodín a úroda plodín 1990 – 2020 a ich projekcie do roku 2050

ROK	PŠENICA		RAŽ		JAČMEŇ		OVOS		KUKURICA		ZEMIAKY		CUKROVÁ REPA		OLEJNINY		TABAK	
	kha	t/ha	kha	t/ha	kha	t/ha	kha	t/ha	kha	t/ha	kha	t/ha	kha	t/ha	kha	t/ha	kha	t/ha
1990	416,78	5,0	46,35	3,9	189,49	4,8	13,37	3,5	103,91	3,6	55,16	14,1	51,30	30,8	71,34	2,0	3,02	1,5
1991	406,78	5,2	38,22	3,4	209,00	4,6	14,16	3,1	131,67	5,4	54,62	12,3	48,31	31,1	96,21	2,2	2,97	1,6
1992	353,70	4,8	23,82	3,2	251,54	4,1	14,38	2,8	150,31	4,5	51,15	12,9	45,16	29,4	70,15	1,9	2,61	1,2
1993	397,28	3,9	22,86	3,0	247,39	3,3	13,98	2,5	145,95	4,6	47,21	18,2	32,27	34,3	73,90	1,7	1,89	1,3
1994	442,03	4,9	31,15	3,1	238,00	3,7	14,39	2,5	125,93	4,1	41,27	9,7	32,12	34,6	86,90	1,8	1,30	1,5
1995	436,68	4,4	30,90	2,9	233,57	3,4	15,75	2,7	121,86	4,9	39,88	11,1	34,27	34,3	123,70	1,9	1,08	1,6
1996	414,77	4,1	28,74	2,5	225,70	3,2	18,02	2,3	130,37	5,8	40,83	19,0	41,60	40,8	134,17	1,9	0,70	1,6
1997	412,47	4,6	29,65	2,8	242,64	3,6	19,50	2,5	137,65	6,0	32,48	15,5	47,12	35,4	138,96	1,9	0,65	1,5
1998	428,83	4,2	34,39	2,8	249,01	3,5	18,85	2,5	115,78	5,5	28,75	14,3	34,83	38,2	139,72	1,7	0,96	1,6
1999	295,83	4,0	29,83	2,3	245,87	2,9	22,80	2,1	129,94	6,0	26,83	14,3	34,46	40,8	225,86	1,7	0,84	1,5
2000	405,25	3,1	31,50	2,0	199,37	2,0	20,86	1,2	144,98	3,0	27,07	15,5	31,65	30,4	173,89	1,5	1,13	1,7
2001	448,88	4,0	38,22	3,0	186,42	3,3	16,98	1,9	122,63	5,0	26,18	12,4	31,54	40,8	180,72	2,1	1,25	1,6
2002	405,83	3,8	38,05	2,5	194,69	3,6	20,48	2,1	140,41	5,4	26,06	18,6	30,86	43,6	201,56	2,0	1,10	1,8
2003	306,92	3,0	25,16	2,5	269,27	3,0	30,42	1,9	146,00	4,1	25,70	15,3	32,00	36,6	208,94	1,6	1,08	1,8
2004	367,77	4,8	32,48	3,8	221,99	4,1	24,49	2,3	147,84	5,8	24,23	15,8	35,51	45,0	196,73	2,4	0,94	1,4
2005	372,96	4,3	24,17	2,8	204,25	3,6	19,16	2,0	154,09	7,0	19,10	15,8	33,22	52,2	213,51	2,1	0,93	1,1

ROK	PŠENICA		RAŽ		JAČMEŇ		OVOS		KUKURICA		ZEMIAKY		ČUKROVÁ REPA		OLEJNINY		TABAK	
	kha	t/ha	kha	t/ha	kha	t/ha	kha	t/ha	kha	t/ha	kha	t/ha	kha	t/ha	kha	t/ha	kha	t/ha
2006	349,11	3,9	12,51	2,4	184,52	3,5	19,53	2,1	151,01	5,6	18,38	14,3	27,72	49,5	250,40	2,1	0,92	0,7
2007	360,70	3,8	20,68	2,6	209,93	3,1	20,83	1,8	157,26	4,0	17,77	16,2	18,86	44,9	231,35	2,0	0,59	0,7
2008	373,66	4,9	25,94	3,1	213,05	4,2	17,04	2,1	154,24	8,2	14,27	17,2	11,12	61,1	249,33	2,5	0,01	0,1
2009	379,20	4,1	19,56	2,9	195,83	3,5	15,93	2,2	144,24	6,9	11,62	18,6	15,95	56,0	267,71	2,2	0,02	0,1
2010	342,12	3,5	15,90	2,2	133,01	2,7	14,78	1,7	166,59	5,5	10,99	11,5	17,93	54,5	267,03	1,9	0,00	0,2
2011	362,85	4,5	12,98	3,2	135,73	3,9	15,19	2,4	202,04	7,2	10,37	20,9	18,10	64,1	257,38	2,2	0,02	0,9
2012	388,15	3,3	15,72	3,1	147,99	3,2	15,77	2,1	212,34	5,5	8,93	18,5	19,74	45,3	223,07	2,0	0,00	0,0
2013	367,68	4,6	22,39	3,9	121,30	3,7	13,90	2,2	221,54	5,1	8,98	18,3	20,33	56,3	253,34	2,4	0,01	0,3
2014	379,28	5,5	14,59	3,7	138,83	4,9	15,37	2,5	216,19	8,4	9,11	19,6	22,21	69,8	241,66	3,1	0,00	0,0
2015	377,90	5,5	11,58	3,6	139,99	4,8	15,88	2,7	191,44	4,9	8,07	17,9	21,52	56,0	244,32	2,3	0,01	1,1
2016	416,58	5,8	11,73	3,5	114,97	5,1	13,59	2,6	184,81	9,3	8,26	21,5	21,48	70,2	253,17	3,1	0,01	0,8
2017	373,67	4,7	9,97	3,3	120,33	4,5	14,82	2,4	187,81	5,7	7,45	20,1	22,38	55,0	291,20	2,7	0,01	1,0
2018	403,37	4,8	2,30	2,7	124,16	3,9	12,93	2,3	179,03	8,5	7,76	21,9	21,91	59,9	280,92	2,8	0,00	0,6
2019	406,82	5,58	13,56	2,75	126,37	4,12	12,09	2,58	197,24	7,29	8,19	20,25	21,72	65,02	257,07	2,84	0,01	1,26
2020	387,08	5,75	12,46	2,76	130,86	4,14	12,26	2,58	191,48	7,40	7,00	20,49	21,08	66,27	265,51	2,87	0,01	1,23
2021	372,33	5,91	18,05	2,77	93,03	4,16	11,86	2,58	208,48	7,51	12,23	20,74	26,62	67,52	303,56	2,91	0,01	1,21
2022	374,60	6,07	18,27	2,77	90,76	4,18	11,50	2,58	211,60	7,61	12,43	20,99	25,66	68,77	311,11	2,94	0,01	1,19
2023	332,04	6,24	18,41	2,78	88,49	4,19	11,15	2,58	214,71	7,72	12,80	21,24	24,70	70,01	318,66	2,97	0,01	1,16
2024	355,43	6,40	18,47	2,79	86,22	4,21	10,79	2,59	214,71	7,83	13,35	21,49	23,74	71,26	326,21	3,01	0,01	1,14
2025	367,85	6,56	18,49	2,80	83,96	4,23	10,43	2,59	214,71	7,83	14,07	21,73	22,78	72,51	333,76	3,04	0,01	1,11
2026	370,12	6,72	18,46	2,81	81,69	4,24	10,08	2,59	214,71	7,83	14,93	21,98	21,82	73,76	341,30	3,07	0,01	1,09
2027	327,56	6,89	18,38	2,82	79,42	4,26	9,72	2,59	214,71	7,83	14,93	22,23	20,86	75,01	348,85	3,11	0,01	1,06
2028	350,95	6,89	18,27	2,82	77,16	4,28	9,36	2,59	214,71	7,83	14,93	22,48	19,90	76,26	356,40	3,14	0,01	1,03
2029	363,37	6,89	18,13	2,83	74,89	4,29	9,00	2,60	214,71	7,83	14,93	22,73	18,95	77,51	356,40	3,17	0,01	1,01
2030	365,64	6,89	17,96	2,84	72,62	4,31	8,65	2,60	214,71	7,83	14,93	22,97	17,99	78,76	356,40	3,21	0,01	0,98
2031	323,08	6,89	17,77	2,85	70,36	4,33	8,29	2,60	214,71	7,83	14,93	23,22	17,03	78,76	356,40	3,24	0,01	0,95
2032	346,47	6,89	17,55	2,86	68,09	4,34	7,93	2,60	214,71	7,83	14,93	23,47	16,08	78,76	356,40	3,27	0,01	0,93
2033	358,89	6,89	17,31	2,87	65,82	4,36	7,58	2,61	214,71	7,83	14,93	23,72	15,13	78,76	356,40	3,31	0,01	0,90
2034	361,16	6,89	17,06	2,87	63,56	4,38	7,22	2,61	214,71	7,83	14,93	23,96	14,17	78,76	356,40	3,34	0,01	0,87
2035	318,60	6,89	16,78	2,88	61,29	4,39	6,86	2,61	214,71	7,83	14,93	24,21	13,22	78,76	356,40	3,37	0,01	0,84

ROK	PŠENICA		RAŽ		JAČMEŇ		OVOS		KUKURICA		ZEMIAKY		ČUKROVÁ REPA		OLEJNINY		TABAK	
	kha	t/ha	kha	t/ha	kha	t/ha	kha	t/ha	kha	t/ha	kha	t/ha	kha	t/ha	kha	t/ha	kha	t/ha
2036	341,99	6,89	16,49	2,89	59,02	4,41	6,50	2,61	214,71	7,83	14,93	24,46	12,27	78,76	356,40	3,41	0,01	0,82
2037	354,41	6,89	16,19	2,90	56,75	4,43	6,15	2,61	214,71	7,83	14,93	24,71	11,32	78,76	356,40	3,44	0,02	0,79
2038	356,68	6,89	15,87	2,91	54,49	4,44	5,79	2,62	214,71	7,83	14,93	24,71	10,37	78,76	356,40	3,47	0,02	0,76
2039	314,12	6,89	15,54	2,92	52,22	4,46	5,43	2,62	214,71	7,83	14,93	24,71	9,42	78,76	356,40	3,51	0,02	0,73
2040	337,51	6,89	15,19	2,92	49,95	4,48	5,08	2,62	214,71	7,83	14,93	24,71	8,47	78,76	356,40	3,54	0,02	0,70
2041	349,93	6,89	14,84	2,93	47,69	4,49	4,72	2,62	214,71	7,83	14,93	24,71	7,52	78,76	356,40	3,57	0,02	0,67
2042	352,20	6,89	14,47	2,94	45,42	4,51	4,36	2,62	214,71	7,83	14,93	24,71	6,58	78,76	356,40	3,61	0,02	0,64
2043	309,64	6,89	14,09	2,95	43,15	4,53	4,01	2,63	214,71	7,83	14,93	24,71	5,63	78,76	356,40	3,64	0,02	0,62
2044	333,03	6,89	13,71	2,96	40,89	4,54	3,65	2,63	214,71	7,83	14,93	24,71	5,63	78,76	356,40	3,67	0,02	0,59
2045	345,45	6,89	13,31	2,97	38,62	4,56	3,29	2,63	214,71	7,83	14,93	24,71	5,63	78,76	356,40	3,71	0,02	0,56
2046	347,72	6,89	12,91	2,97	36,35	4,58	2,93	2,63	214,71	7,83	14,93	24,71	5,63	78,76	356,40	3,74	0,02	0,53
2047	305,16	6,89	12,50	2,98	34,09	4,59	2,58	2,63	214,71	7,83	14,93	24,71	5,63	78,76	356,40	3,77	0,02	0,50
2048	328,55	6,89	12,08	2,99	31,82	4,61	2,22	2,64	214,71	7,83	14,93	24,71	5,63	78,76	356,40	3,81	0,02	0,47
2049	340,97	6,89	11,65	2,99	29,55	4,63	1,86	2,64	214,71	7,83	14,93	24,71	5,63	78,76	356,40	3,84	0,02	0,44
2050	343,24	6,89	11,22	2,99	27,28	4,64	1,51	2,64	214,71	7,83	14,93	24,71	5,63	78,76	356,40	3,87	0,02	0,41

P4: Zberové plochy plodín a úroda plodín 1990 – 2020 a ich projekcie do roku 2050

ROK	KUKURICA NA SILÁŽ		TRVALÉ TRÁVNATÉ PORASTY		HRACH		ŠOŠOVICA		FAZUĽA		OSTATNÉ STRUKOVINY		SÓJA		ĎATELINA		LUCERNA SIATA	
	kha	t/ha	kha	t/ha	kha	t/ha	kha	t/ha	kha	t/ha	kha	t/ha	kha	t/ha	kha	t/ha	kha	t/ha
1990	229,6	21,9	776,6	2,5	28,2	2,6	2,6	0,6	2,3	1,1	11,6	1,6	5,2	0,8	31,0	8,2	110,0	8,4
1991	177,6	31,4	776,3	2,4	36,7	2,6	1,8	1,1	3,2	1,1	10,3	1,5	7,5	1,4	28,2	8,0	108,1	9,4
1992	185,3	21,5	779,6	1,7	51,3	2,7	2,9	1,0	3,6	1,2	7,6	1,8	4,4	0,9	31,9	6,5	108,3	8,2
1993	167,3	25,4	805,0	1,4	57,0	1,9	1,4	1,0	2,0	1,3	5,0	1,8	1,1	1,2	25,9	5,2	100,7	7,6
1994	160,0	19,6	809,6	1,7	45,8	3,0	1,3	0,9	1,8	1,7	6,0	3,2	0,9	1,4	22,0	5,9	94,1	8,3
1995	145,7	23,4	814,0	1,7	42,5	2,3	1,5	0,7	1,4	1,6	4,2	2,0	0,8	1,4	18,9	5,7	86,2	7,5
1996	137,3	27,1	817,2	1,7	35,5	2,2	1,6	1,0	1,5	1,6	4,0	1,5	0,9	1,7	18,8	6,0	76,5	8,0
1997	126,8	27,1	822,2	1,8	26,2	2,2	1,2	0,6	1,4	1,7	4,2	1,4	1,0	1,9	16,4	6,6	70,3	7,8
1998	119,0	26,2	806,2	2,0	15,6	2,5	0,9	1,2	1,4	1,6	15,1	1,9	3,3	1,7	13,6	6,5	67,6	7,5

ROK	KUKURICA NA SILÁŽ		TRVALÉ TRÁVNATÉ PORASTY		HRACH		ŠOŠOVICA		FAZUĽA		OSTATNÉ STRUKOVINY		SÓJA		ĎATELINA		LUCERNA SIATA	
	kha	t/ha	kha	t/ha	kha	t/ha	kha	t/ha	kha	t/ha	kha	t/ha	kha	t/ha	kha	t/ha	kha	t/ha
1999	122,2	25,2	824,4	1,7	11,5	2,1	1,1	0,9	2,5	1,5	14,6	1,9	4,2	1,5	13,2	6,6	69,6	7,9
2000	113,4	16,7	831,2	1,0	8,1	1,3	0,5	0,4	1,9	1,2	8,7	1,2	5,9	0,8	12,6	4,3	62,2	6,0
2001	102,1	25,3	760,1	2,1	8,4	2,7	0,4	1,4	0,4	1,4	2,6	1,4	6,3	1,7	11,8	6,8	62,3	8,3
2002	96,8	27,4	771,0	1,6	4,0	3,0	0,5	1,1	0,7	1,1	7,3	2,3	9,3	1,6	8,8	5,9	62,5	7,6
2003	99,0	21,2	769,7	1,2	4,9	1,7	0,9	0,9	0,7	1,1	10,0	1,5	11,0	1,1	6,5	4,0	61,5	5,5
2004	92,5	20,5	490,7	2,3	5,4	3,4	1,4	1,1	0,7	0,9	7,3	2,4	8,5	1,6	6,0	6,8	61,0	7,7
2005	87,3	26,6	498,7	2,0	6,1	2,5	1,0	1,3	0,7	0,9	8,6	2,1	10,9	1,7	6,2	4,9	60,3	7,1
2006	84,5	23,6	506,6	2,0	5,2	2,4	0,7	1,1	0,7	0,8	10,4	1,9	12,0	1,7	6,2	4,4	53,9	6,9
2007	79,4	23,2	502,8	1,8	5,2	2,1	0,4	0,7	0,7	0,7	7,2	1,6	7,8	1,4	4,9	4,6	52,2	7,0
2008	75,7	29,1	504,0	2,0	4,3	2,2	0,3	0,9	0,2	1,1	4,9	1,7	5,4	2,1	4,5	4,8	50,4	7,6
2009	70,3	26,8	508,3	1,9	3,2	2,1	0,3	1,0	0,2	1,0	5,4	1,4	9,3	1,7	4,8	4,1	51,6	7,0
2010	76,5	22,4	489,4	2,1	5,9	1,6	0,7	0,5	0,3	0,5	4,7	1,6	14,0	1,7	4,6	3,9	53,5	6,5
2011	77,3	28,7	507,8	2,0	3,8	2,5	0,7	1,4	0,1	0,9	3,3	2,2	19,7	1,9	4,4	4,7	48,6	6,5
2012	85,1	26,8	507,1	1,8	2,6	1,6	0,6	0,8	0,1	0,7	3,6	1,3	21,9	1,9	4,6	5,6	46,3	6,4
2013	93,2	23,6	507,9	2,1	2,1	2,2	0,4	0,9	0,1	1,0	2,1	1,9	29,2	1,4	4,6	4,6	47,4	7,1
2014	85,8	31,0	529,5	2,3	2,5	2,7	0,2	0,3	0,1	1,9	3,3	2,2	33,2	2,5	5,3	5,3	48,2	7,4
2015	89,5	23,0	519,8	2,1	3,1	3,5	0,4	1,1	0,1	1,3	6,5	2,4	43,4	1,4	5,9	4,4	48,7	5,8
2016	78,1	34,9	514,9	2,4	3,3	3,0	0,5	0,6	0,1	1,5	7,8	2,0	34,9	2,7	6,1	6,2	47,2	7,0
2017	81,4	25,3	502,5	2,3	3,8	2,5	0,5	1,2	0,1	0,8	8,0	2,0	43,9	2,3	7,1	4,3	47,1	5,6
2018	73,1	32,5	509,9	2,2	3,1	2,2	0,4	0,7	0,1	1,4	4,9	2,0	45,3	2,3	7,1	5,2	49,1	6,3
2019	75,10	27,42	513,59	2,26	4,15	2,42	0,12	0,85	0,10	1,37	6,50	2,17	47,60	2,28	8,04	4,67	52,18	6,10
2020	67,58	27,62	512,20	2,28	5,35	2,42	0,22	0,85	0,06	1,36	10,69	1,50	51,07	2,32	9,02	4,58	52,58	6,02
2021	96,91	27,82	516,55	2,29	15,51	2,41	1,13	0,85	0,09	1,35	4,82	1,68	39,75	2,36	10,39	4,50	42,57	5,95
2022	93,10	28,02	517,71	2,30	16,56	2,41	1,14	0,85	0,09	1,34	4,69	2,37	41,10	2,40	9,55	4,41	40,39	5,87
2023	89,29	28,22	518,87	2,32	17,30	2,41	1,15	0,85	0,09	1,33	4,56	1,78	42,44	2,44	8,71	4,33	38,21	5,79
2024	85,48	28,42	520,03	2,33	17,82	2,41	1,16	0,85	0,09	1,31	4,43	2,99	43,79	2,47	7,87	4,24	36,03	5,71

ROK	KUKURICA NA SILÁŽ		TRVALÉ TRÁVNATÉ PORASTY		HRACH		ŠOŠOVICA		FAZUĽA		OSTATNÉ STRUKOVINY		SÓJA		ĎATELINA		LUCERNA SIATA	
	kha	t/ha	kha	t/ha	kha	t/ha	kha	t/ha	kha	t/ha	kha	t/ha	kha	t/ha	kha	t/ha	kha	t/ha
2025	81,67	28,62	521,19	2,34	18,17	2,41	1,16	0,85	0,09	1,30	4,29	2,34	45,13	2,51	7,03	4,15	33,85	5,63
2026	77,86	28,82	522,35	2,35	18,39	2,41	1,16	0,85	0,09	1,29	4,16	1,97	46,48	2,55	6,19	4,07	31,67	5,56
2027	74,06	29,02	523,51	2,37	18,50	2,41	1,15	0,85	0,09	1,28	4,03	1,80	47,83	2,59	5,35	3,98	29,49	5,48
2028	70,26	29,22	524,67	2,38	18,52	2,41	1,15	0,85	0,09	1,27	3,90	2,05	49,17	2,63	4,51	3,90	27,31	5,40
2029	66,46	29,42	525,83	2,39	18,46	2,41	1,14	0,84	0,09	1,26	3,77	2,20	50,52	2,66	3,68	3,81	25,13	5,32
2030	62,66	29,62	526,99	2,41	18,33	2,41	1,13	0,84	0,09	1,24	3,63	1,54	51,86	2,70	2,84	3,72	22,95	5,24
2031	58,86	29,62	528,15	2,42	18,14	2,40	1,12	0,84	0,09	1,23	3,50	1,72	53,21	2,74	2,00	3,64	20,77	5,17
2032	55,07	29,62	529,31	2,43	17,90	2,40	1,11	0,84	0,09	1,22	3,37	2,40	54,56	2,78	3,68	3,55	18,59	5,09
2033	51,28	29,62	511,27	2,45	17,62	2,40	1,09	0,84	0,09	1,21	3,24	1,82	55,90	2,82	3,68	3,46	16,41	5,01
2034	47,49	29,62	512,28	2,46	17,29	2,40	1,08	0,84	0,09	1,20	3,11	3,03	57,25	2,85	3,68	3,38	14,23	4,93
2035	43,70	29,62	513,29	2,47	16,93	2,40	1,06	0,84	0,09	1,19	2,97	2,38	58,59	2,89	3,68	3,29	14,23	4,85
2036	39,91	29,62	514,29	2,49	16,53	2,40	1,05	0,84	0,09	1,17	2,84	2,00	58,59	2,93	3,68	3,21	14,23	4,77
2037	36,13	29,62	515,30	2,50	16,10	2,40	1,03	0,84	0,09	1,16	2,71	1,84	58,59	2,97	3,68	3,12	14,23	4,70
2038	32,35	29,62	516,30	2,51	15,64	2,40	1,01	0,84	0,09	1,15	2,58	2,09	58,59	3,01	3,68	3,03	14,23	4,62
2039	28,57	29,62	517,30	2,52	15,15	2,40	0,99	0,84	0,09	1,14	2,45	2,24	58,59	3,04	3,68	2,95	14,23	4,54
2040	24,79	29,62	518,30	2,54	14,64	2,40	0,97	0,84	0,09	1,13	2,31	1,57	58,59	3,08	3,68	2,86	14,23	4,46
2041	21,01	29,62	519,30	2,55	14,10	2,39	0,95	0,84	0,09	1,12	2,18	1,76	58,59	3,12	3,68	2,78	14,23	4,38
2042	17,24	29,82	520,30	2,56	13,54	2,39	0,93	0,84	0,09	1,10	2,05	2,44	58,59	3,16	3,68	2,69	14,23	4,31
2043	13,47	29,82	521,30	2,58	12,97	2,39	0,90	0,83	0,09	1,09	1,92	1,85	58,59	3,20	3,68	2,60	14,23	4,23
2044	9,70	29,82	522,30	2,59	12,37	2,39	0,88	0,83	0,09	1,08	1,79	3,06	58,59	3,23	3,68	2,52	14,23	4,15
2045	5,93	29,82	523,30	2,60	11,76	2,39	0,86	0,83	0,09	1,07	1,65	2,42	58,59	3,27	3,68	2,43	14,23	4,07
2046	2,16	29,82	524,29	2,62	11,12	2,39	0,83	0,83	0,09	1,06	1,52	2,04	58,59	3,31	3,68	2,35	14,23	3,99
2047	2,16	29,82	525,29	2,63	10,48	2,39	0,81	0,83	0,09	1,05	1,39	1,87	58,59	3,35	3,68	2,26	14,23	3,92
2048	2,16	29,82	526,28	2,64	9,81	2,39	0,78	0,83	0,09	1,03	1,26	2,12	58,59	3,39	3,68	2,17	14,23	3,84
2049	2,16	29,82	527,28	2,66	9,14	2,39	0,76	0,83	0,09	1,02	1,13	2,28	58,59	3,42	3,68	2,09	14,23	3,76
2050	2,16	29,82	528,27	2,67	8,45	2,39	0,73	0,83	0,09	1,01	0,99	1,61	58,59	3,46	3,68	2,00	14,23	3,68

P5: Množstvo zhodnoteného hnoja a hnojovice po kategóriách zvierat vyjadrené v kg čistého dusíka za rok (2001 – 2020) a ich projekcie do roku 2050

SLEDOVANÉ ROKY	DOJNICE WAM	DOJNICE WEM	OSTATNÝ HOVÄDZI DOBYTOK WAM	OSTATNÝ HOVÄDZI DOBYTOK WEM	OŠÍPANÉ WEM	OŠÍPANÉ WAM
	kg N/rok					
2001	113 132	113 132	NO	NO	NO	NO
2002	110 305	110 305	NO	NO	NO	NO
2003	123 037	123 037	NO	NO	NO	NO
2004	140 250	140 250	NO	NO	NO	NO
2005	183 145	183 145	NO	NO	NO	NO
2006	201 959	201 959	NO	NO	NO	NO
2007	210 541	210 541	NO	NO	NO	NO
2008	233 188	233 188	NO	NO	NO	NO
2009	302 263	302 263	NO	NO	NO	NO
2010	259 323	259 323	NO	NO	NO	NO
2011	257 607	257 607	NO	NO	NO	NO
2012	326 189	326 189	NO	NO	NO	NO
2013	347 593	347 593	NO	NO	NO	NO
2014	576 122	576 122	NO	NO	NO	NO
2015	777 668	777 668	NO	NO	NO	NO
2016	799 010	799 010	NO	NO	NO	NO
2017	847 241	847 241	NO	NO	NO	NO
2018	767 960	767 960	NO	NO	NO	NO
2019	756 786	774 108	NO	NO	NO	NO
2020	1 409 348	781 291	699 858	NO	NO	339 882
2021	1 417 561	849 964	761 610	NO	NO	359 187
2022	1 408 519	844 517	605 477	NO	NO	351 645
2023	1 436 699	861 764	603 073	NO	NO	344 835
2024	1 447 643	867 798	601 002	NO	NO	338 665
2025	1 315 225	873 830	587 269	NO	NO	333 095
2026	1 321 984	879 787	586 152	NO	NO	328 052
2027	1 329 071	885 808	585 323	NO	NO	323 491

SLEDOVANÉ ROKY	DOJNICE WAM	DOJNICE WEM	OSTATNÝ HOVÄDŽÍ DOBYTOK WAM	OSTATNÝ HOVÄDŽÍ DOBYTOK WEM	OŠÍPANÉ WEM	OŠÍPANÉ WAM
	<i>kg N/rok</i>					
2028	1 336 111	860 906	584 748	NO	NO	319 372
2029	1 343 255	864 649	584 360	NO	NO	315 643
2030	1 386 013	1 075 216	584 118	NO	NO	312 267
2031	1 077 630	623 009	787 432	NO	NO	309 214
2032	1 085 060	626 212	787 457	NO	NO	306 464
2033	1 092 431	629 274	787 560	NO	NO	303 968
2034	1 099 820	632 275	787 768	NO	NO	301 711
2035	1 107 127	635 139	788 016	NO	NO	299 670
2036	1 114 373	637 937	788 309	NO	NO	297 822
2037	1 121 508	640 559	788 641	NO	NO	296 156
2038	1 128 606	643 117	789 000	NO	NO	294 646
2039	1 135 561	645 511	789 367	NO	NO	293 278
2040	1 202 445	737 863	777 277	NO	NO	292 053
2041	1 168 872	715 055	791 168	NO	NO	292 053
2042	1 187 106	724 011	804 246	NO	NO	290 222
2043	1 170 797	711 745	795 911	NO	NO	288 402
2044	1 166 319	706 703	795 076	NO	NO	286 584
2045	1 161 549	701 388	794 254	NO	NO	284 759
2046	1 176 781	708 125	805 866	NO	NO	282 933
2047	1 171 701	702 587	805 017	NO	NO	281 124
2048	1 184 906	707 904	815 486	NO	NO	279 300
2049	1 191 818	709 360	822 218	NO	NO	277 467
2050	1 186 120	703 228	821 421	NO	NO	275 658